

**ULUSLARARASI MULTİDİSİPLİNER
AKADEMİK ARAŞTIRMALAR DERGİSİ**

ARALIK 2015
CİLT: 2 SAYI: 3

**JOURNAL OF INTERNATIONAL
MULTIDISCIPLINARY ACADEMIC
RESEARCHES**

ARALIK 2015
VOLUME: 2 ISSUE: 3

www.joimar.com
2015

HAKKIMIZDA

Uluslararası Multidisipliner Akademik Araştırmalar Dergisi 2014 yılında yayın hayatına girmiştir. Dergi yılda 3 kez olmak üzere Mayıs, Ağustos ve Aralık aylarında elektronik olarak yayımlanır. Derginin yayın kabul ettiği temel alanlar eğitim bilimleri, sosyal bilimler, sağlık bilimleri ve spor bilimleridir. Dergimize yayınlanması için belirtilen bu alanlara uygun olan özgün makale, derleme, kitap bölümü ve olgu sunumları gönderilebilir.

Dergide yayınlanması için kabul edilen akademik çalışmalar dergi web sitesinde elektronik olarak yayınlanır. Dergiye gönderilen akademik çalışmalar editörün onayından geçtikten sonra hakem değerlendirmesi için alana hâkim hakemlere yönlendirilir. Her akademik çalışma en az iki hakem değerlendirmesine tabi tutulur. Editör gerekli gördüğü durumlarda akademik çalışmayı ikiden daha fazla hakemin değerlendirmesine sunabilir. Ancak şartlar ne olursa olsun hem editör hem de derginin diğer yönetim organları hiçbir makaleye dergide yayınlanması için öncelik vermez. Ayrıca her akademik çalışma konu ile ilgili hakemlere yönlendirilirken editör veya dergi yönetim organlarının hakemlerin kararları üzerinde etkide bulunmaları söz konusu olamaz.

Günümüzde akademisyenler başta olmak üzere akademik çalışmalar yapan diğer bilim insanların en fazla karşılaştıkları sorunların başında akademik çalışmalarının uzun değerlendirme sürelerine tabi tutulması gelmektedir. Dergimiz bilim insanlarının bu sorunu ortadan kaldırmak ve dergiye gönderilen akademik çalışmalara ilişkin hakem görüşlerinin en kısa sürede neticelenmesi için gerekli hassasiyeti göstermektedir. Bunun yanında dergimiz aşağıda yer alan indeks ve dizinlerde taranmaktadır.

International Scientific Indexing
International Institute of Organized Research
Advanced Science Index
Indian Science Index
Infobase Index
General Impact Factor
Scientific Indexing Services
Türk Eğitim İndeksi
Eurasian Scientific Journal Index
Open Academic Journals Index
Directory of Indexing and Impact Factor
Cite Factor Academic Scientific Journals
Researchbib Academic Resource Index
Bibliothekssystem Universität Hamburg
World Catalogue of Scientific Journals
SJIF Scientific Journal Impact Factor
Scholarsteer Scholarly Information
Cosmos Impact Factor
Academic Keys
İdeal Online
Acar Index
Jifactor

ABOUT US

Journal Of International Multidisciplinary Academic Researches entered into the life in 2014. It is published electronically in May, August and December, three times a week. Base fields of the journal are educational sciences, social sciences, health sciences and sport sciences. Unique articles, collections, book sections and case reports can be sent to the journal for publication. Academic studies accepted for the publication on the articles are published on the journal website electronically. Academic studies sent to the journal are directed to the specialist referees after it was certified by the editor. Each academic study is subjected to at least two referee assessments. When the editor finds the evaluation of the study necessary, he can send the study to referees more than two. However, under all circumstances, both the editor and the other managing bodies of the articles can not give priority to any article to be published on the journal. Furthermore, while every academic study is directed to the referees interested in the topic, the editor or managing bodies of the journal can't have any effect on the decisions of the referees.

In this day and time, particularly academicians and other scientists doing academic researches say that the most common difficulty they encountered during their researches was that the academic studies had been subjected to long assessment process. Our journal displays the necessary sensitivity in order to clear the problems and provide the academic studies with results as soon as possible. Additionally, our journal is scanned in the following indexes and lists.

International Scientific Indexing
International Institute of Organized Research
Advanced Science Index
Indian Science Index
Infobase Index
General Impact Factor
Scientific Indexing Services
Index of Turkish Education
Eurasian Scientific Journal Index
Open Academic Journals Index
Directory of Indexing and Impact Factor
Cite Factor Academic Scientific Journals
Researchbib Academic Resource Index
Bibliothekssystem Universität Hamburg
World Catalogue of Scientific Journals
SJIF Scientific Journal Impact Factor
Scholarsteer Scholarly Information
Cosmos Impact Factor
Academic Keys
Ideal Online
Acar Index
Jifactor

ULUSLARARASI MULTİDİSİPLİNER AKADEMİK ARAŞTIRMALAR DERGİSİ
(E-ISSN: 2149-2166)

YAYIN KURULU

EDİTÖR

Dr. Oğuzhan ÖZALTIN: Süleyman Demirel Üniversitesi Gelendost Meslek Yüksekokulu

YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ

Okt. Mesut HEKİM: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

SEKRETARYA

Hakan HEKİM: Hekimspor Kulübü

Arş. Gör. Mehmet TOKGÖZ: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

Arş. Gör. Oğuz GÜRKAN: Bozok Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

Öğr. Gör. Servet REYHAN: Siirt Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

Arş. Gör. Yılmaz YÜKSEL: Erzurum Teknik Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi

HAKEM KURULU

Dr. Ahmet ŞAHİN: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

Dr. Ayfer AYDINER BOYLU: Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

Dr. Ayşe Derya IŞIK: Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi

Dr. Barbaros Serdar ERDOĞAN: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

Dr. Demet Hançer AYDEMİR: Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu

Dr. Elif BOZYİĞİT: Pamukkale Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi

Dr. Esmâ ESGİN GÜNDER: Celal Bayar Üniversitesi Salihli Meslek Yüksekokulu

Dr. Gizem SAYGILI: Süleyman Demirel Üniversitesi Eğitim Fakültesi

Dr. Gökhan ÇOBANOĞLU: Celal Bayar Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

Dr. Gönenç HONGUR: Yüzüncü Yıl Üniversitesi Türk Müziği Devlet Konservatuvarı

Dr. Gülay GÜNAY: Karabük Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

Dr. Gül ÖZKAYA: Akdeniz Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

Dr. Gülten HERGÜNER: Sakarya Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

Dr. Hale YAMANER OKTAN: Ege Üniversitesi Devlet Türk Musikisi Konservatuvarı

Dr. Hande ŞAHİN: Kırıkkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi

Dr. Hayri AYDOĞAN: Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

Dr. Mehmet ŞAHİN: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

Dr. Meriç ERASLAN: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

Dr. Metin SAYIN: Celal Bayar Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

Dr. Murat ÇALIŞOĞLU: Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Eğitim Fakültesi

Dr. Murat GÖK: Yüzüncü Yıl Üniversitesi Türk Müziği Devlet Konservatuvarı

Dr. Murat KEÇE: Süleyman Demirel Üniversitesi Eğitim Fakültesi

Dr. Nilgün VURGUN: Celal Bayar Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

Dr. Nizami DURAN: Mustafa Kemal Üniversitesi Tayfur Ata Sökmen Tıp Fakültesi

Dr. Nurten DİNÇ: Celal Bayar Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

Dr. Perihan ŐARA – UŐak Üniversitesi Eğitim Fakóltesi
Dr. Semra AKAR ŐAHİNGÖZ: Gazi Üniversitesi Eğitim Fakóltesi
Dr. Sırrı Cem DİNÇ: Celal Bayar Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu
Dr. Sibel ERKAL: Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakóltesi
Dr. Tahir KILIÇ: Akdeniz Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu
Dr. Tonguç VARDAR: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu
Dr. Turan IŞIK: Celal Bayar Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu
Dr. Zeynel TURAN: Yüzüncü Yıl Üniversitesi Türk Müziği Devlet Konservatuarı

Değerli okuyucular,

Uluslararası Multidisipliner Akademik Araştırmalar Dergisi'nin yeni sayısı yayınlamış bulunuyoruz. Dergimizin bu sayısında yer alan makaleler eğitim bilimleri ile spor bilimleri alanındaki çalışmalardan oluşmakta olup, bu sayımızda toplam beş makale yer almıştır. Eğitim bilimleri alanında “Türkiye’de Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Beden Eğitimi Derslerinde ve Meslek Yaşamlarında Karşılaştıkları Sorunlar” başlıklı makale yer almaktadır. Spor bilimleri alanında yapılan araştırmalar ise “Türk Gençliğinin Serbest Zamanlarını Değerlendirme Biçimleri: Bir Literatür Taraması”, “Engellilerde Sosyal Gelişim Yetersizlikleri: Sosyalleşme Sürecinde Sporun Faydaları”, “Ortaokul Öğrencilerinin Serbest Zaman Tercihlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre İncelenmesi” ve “Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumlarının Sınıf ve Cinsiyet Değişkenlerine Göre İncelenmesi” şeklinde sıralanmıştır. Dergimizin bu sayısına yaptıkları değerli çalışmalarını gönderen kıymetli araştırmacılara teşekkür ederim. Dergimizin bir sonraki sayısında görüşmek üzere akademik alanda çalışmalar yapan tüm arkadaşlara başarılar dilerim.

Dr. Oğuzhan ÖZALTIN
Editör

İÇİNDEKİLER

	Sayfalar
Türkiye’de Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Beden Eğitimi Derslerinde ve Meslek Yaşamlarında Karşılaştıkları Sorunlar Yazarlar: Meriç ERASLAN, Burhanettin HACICAFEROĞLU	1-11
Türk Gençliğinin Serbest Zamanlarını Değerlendirme Biçimleri: Bir Literatür Taraması Yazar: Berrin GÜNER	12-19
Engellilerde Sosyal Gelişim Yetersizlikleri: Sosyalleşme Sürecinde Sporun Faydaları Yazar: Ahmet ŞAHİN	20-28
Ortaokul Öğrencilerinin Serbest Zaman Tercihlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre İncelenmesi Yazarlar: Mehmet TOKGÖZ, Burhan DEMİROĞLU, Yücel ASLAN	29-44
Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumlarının Sınıf ve Cinsiyet Değişkenlerine Göre İncelenmesi Yazar: Vedat ULUIŞIK	45-53

TABLE OF CONTENTS

	Pages
Problems Encountered by Physical Education Teachers in Physical Education Classes And Their Professional Life in Turkey Authors: Meric ERASLAN, Burhanettin HACICAFEROGLU	1-11
The Recreation Methods of Turkish Youth: A Literature Review Author: Berrin GUNER	12-19
Social Progress Inadequacies in The Handicapped: Benefits of Sport in Socialising Process Author: Ahmet SAHIN	20-28
Examining of Middle School Students Leisure Choice According to Gender Authors: Mehmet TOKGOZ, Burhan DEMIROGLU, Yucel ASLAN	29-44
To Investigate of Attitude Towards The Physical Education in Secondary Students According to Class And Gender Variables Author: Vedat ULUISIK	45-53

TÜRKİYE'DE BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLERİNİN BEDEN EĞİTİMİ DERSLERİNDE VE MESLEK YAŞAMLARINDA KARŞILAŞTIKLARI SORUNLAR

PROBLEMS ENCOUNTERED BY PHYSICAL EDUCATION TEACHERS IN PHYSICAL EDUCATION CLASSES AND THEIR PROFESSIONAL LIFE IN TURKEY

¹Meriç ERASLAN*, ²Burhanettin HACICAFEROĞLU

¹Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Spor Yöneticiliği Bölümü, Burdur, Türkiye

²Antalya Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü, Antalya, Türkiye

* e-mail: mericeraslan@hotmail.com

ÖZET

Yapılan bu araştırmada, Türkiye'de ilköğretim ve liselerde görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin beden eğitimi derslerinde ve meslek yaşamlarında karşılaştıkları sorunların değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Araştırmada literatürde sıklıkla kullanılan derleme çalışma yöntemi kullanılmıştır. Bu kapsamda öncelikli olarak konu ile ilgili olarak Türkiye'de yayınlanmış olan özgün makale ve lisansüstü tezlere ulaşılmıştır. Yapılan literatür taraması sonucu Türkiye'de konuya ilişkin çalışmaların büyük bir bölümünün lisansüstü tezlerden oluştuğu belirlenmiş, bu konuda yapılan özgün makalelerin oldukça sınırlı sayıda oldukları gözlenmiştir. Konuya ilişkin olarak yapılan araştırma sonuçları değerlendirildiği zaman, Türkiye'de beden eğitimi öğretmenlerinin meslek yaşamlarında ve beden eğitimi derslerinde karşılaştıkları sorunların başında beden eğitimi dersinde kullanılan spor ekipmanlarının yetersiz olması, ebeveynlerin beden eğitimi öğretmenleri ile iletişim kuramaması, ebeveynlerin beden eğitimi dersini önemsememesi, sınıf geçmenin kolay olması nedeniyle öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının düşük olması, ebeveynlerin çocukları için spor etkinliklerine katılmalarını gereksiz görmeleri, diğer branş öğretmenlerinin beden eğitimi derslerine yeterince önem vermemeleri, okul yöneticilerinin seçmeli ders olarak beden eğitimi dersini fazla önemsememeleri, ilkökul 1. 2. ve 3. Sınıflarda beden eğitimi derslerine branş hocalarının girmemesi, spor tesislerinin, salonlarının ve soyunma odalarının yetersiz olması, öğrenci sayısının fazlalığı nedeniyle ders planlarının ve uygulamasının sağlıklı yapılamaması, zümre çalışmalarının işlevsel olmaması, öğrencilerin geçer not almanın kolay olması, dershaneye gitmeleri veya sınavlara hazırlanmaları nedeniyle beden eğitimi dersine önem vermemelerinin geldiği tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Beden eğitimi, beden eğitimi öğretmenliği, mesleki sorunlar

ABSTRACT

This research aims to evaluate the problems encountered by physical education teachers in physical education classes and their professional life in Turkey. Method of researching was compilation, which is being used widely in research literature. In this context, authentic articles and post-graduate theses on this subject have been evaluated first. As a result of the literature research conducted, it has been understood that most of the studies on this field were post-graduate thesis papers and there were a limited number of authentic articles on the subject. As a result of this research, it has been understood that among other problems encountered by physical education teachers in physical education classes, having inadequate/insufficient equipment for sports, parents not being able to communicate with physical education teachers, low level of interest shown by parents to physical education classes, low level of interest shown by students due to easy pass/fail regulations, parent considering children attendance to physical education events are unnecessary, other branch teachers not caring about physical education courses of children, school administration not caring about physical education courses of children, physical education classes in first, second and third grade not being administered by physical education teachers, insufficient/inadequate sports facilities and dressing rooms, unproductive application of course plans due to high number of students in classes, unproductive departmental works, easy pass/fail regulations, students not paying enough attention to physical education classes due to spending time in private courses for the preparation process to central placement exams were the major problems.

Keywords: Physical education, physical education tutorage, professional problems

JEL CODES: L83, I2, I20

GİRİŞ

İnsan organizmasının bütünlüğünü bozmadan dengeli bir biçimde gelişmesini sağlayan, bireyin bedensel, ruhsal ve fikren gelişmesini destekleyen, kişiyi yaşadığı topluma ve kendisine yararlı bir fert olarak yetiştirmeyi amaçlayan fiziksel etkinlikler bütünü “beden eğitimi” olarak tanımlanmaktadır (Açak, 2006). Bu tanımdan da anlaşılacağı gibi modern eğitim sistemi içerisinde beden eğitimi ve spor faaliyetleri insanların fiziksel, zihinsel, sosyal ve ahlaki yönden gelişimlerine katkı sağlamaktadır (Göktaş & Özmaden, 2012). Bu nedenle beden eğitimi ve spor dersi eğitim sistemi içerisinde büyük bir öneme sahiptir (Ulucan, Türkçapar & Cihan, 2012). Genel eğitimin bir tamamlayıcısı olan beden eğitimi derslerinin genel amaçlarına ulaşabilmesi için ilköğretim ve ortaöğretim beden eğitimi derslerinin verimli geçmesi gerekmektedir (Yüzüak, 2006).

Beden eğitimi ve spor etkinliklerinin ders müfredatlarına girmesi, diğer bir ifade ile okullarda beden eğitimi derslerinin işlenmeye başlaması 18. yüzyılda gerçekleşmiştir. Bu dönemden itibaren okullarda beden eğitimi derslerinde bazı değişimler ve gelişmeler meydana gelmiştir (Çöndü, 2004). Türkiye’de Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı eğitim kurumlarında “kesintisiz ve zorunlu eğitim” faaliyetleri, beden eğitimi derslerinin de kesintisiz eğitim içinde yer alması gerektiğini ortaya koymaktadır. İlköğretim döneminde bulunan çocuklara yönelik beden eğitimi ve spor dersleri sekiz yıllık bir süreyi kapsamaktadır. İlkokulda verilen beden eğitimi derslerinde çocuklar vücutlarının parçalarını kullanmayı, önemli hareket örneklerini ayırt etmeyi ve mekanik prensipleri öğrenmeyi, kurallara göre davranmayı, denge ve zamanı, alanı kullanma gibi deneyimleri kazanmaktadırlar. İlkokulda amacına uygun bir biçimde yürütülen beden eğitimi dersleri öğrencilerin ortaokul da kazanmaları gereken hareket becerilerinin de temelini oluşturmaktadır (Eken, 2008).

Öğretmenlerin meslek hayatlarında birçok alanda stres ve problem ile karşılaştıkları bilinmektedir (Göktaş & Özmaden, 2012). Beden eğitimi öğretmenleri de mesleki yaşamlarında görevlerine ilişkin birçok sorun ile karşılaşmaktadır. Özellikle beden eğitimi derslerinin yürütülme sürecinde ortaya çıkan problemler okul yönetimleri ve öğrencilerin yanında en fazla beden eğitimi öğretmenlerine bazı sorunlar çıkarmaktadır. Bunun temelinde beden eğitimi öğretmenlerinin dersin yürütülmesinden birinci derece sorumlu olması yatmaktadır. Bu durum, beden eğitimi dersine yönelik sorunların en aza indirilmesinde en büyük sorumluluğun beden eğitimi öğretmenlerine düştüğünü göstermektedir. Bu noktada beden eğitimi derslerinin verimli geçmesi ve iyi bir öğrenme ortamı oluşturulması için öncelikli olarak beden eğitimi öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunların tespit edilmesi oldukça önemlidir. Çünkü beden eğitimi öğretmenlerinin sorunlarının iyi bilinmesi beden eğitimi dersine ilişkin sorunların çözümünde yol gösterici olacaktır (Demirhan ve ark., 2014). Bu kapsamda yapılan bu çalışmada Türkiye’de ilköğretim ve ortaöğretim beden eğitimi dersi öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunların ilgili literatür ışığında değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Beden Eğitimi Dersinin Amaçları

Türkiye’de beden eğitimi dersinin hem genel hem de özel amaçları bulunmaktadır. Beden eğitimi derslerinin genel amaçlarını şu şekilde sıralamak mümkündür;

- Atatürk’ün ve düşünürlerin beden eğitimi ve spora ilişkin sözlerini açıklayabilme,
- Kas ve organ sistemlerini en iyi düzeyde geliştirebilme,
- Eklem, sinir ve koordinasyon gelişimi sağlama,
- Postürün sağlıklı olmasını sağlama (iyi bir duruş alışkanlığı kazandırma),

- Ritim ve müzik eşliğinde hareket becerisi sergileme alışkanlığı kazandırma,
- Halk oyunları ile ilgili bilgi ve beceriler edinme, bunun yanında halkoyunları konusunda öğrencilerin ilgilerini arttırma,
- Kurtuluş günleri ile milli bayramların önemini ve anlamını kavrama, törenlere katılma isteklerini arttırma,
- Beden eğitimi ve spor etkinliklerinin sağlık üzerindeki yararlarını kavratarak öğrencilerin serbest zamanlarında spor etkinliklerine yönelme isteklerini arttırma,
- Öğrencilerin ilk yardım ve temel sağlık kuralları ile ilgili olarak bilgi, tavır, beceri ve görüşlerini geliştirme,
- Öğrencilerin açık havada güneşten yararlanmalarını ve tabiatı sevmelerini sağlama,
- Öğrencilerin işbirliği yaparak çalışma ve birlikte hareket etme becerilerinin gelişmesine katkıda bulunma,
- Öğrencilerde görev alma ve sorumluluk becerilerini geliştirme, liderlik yapma ve lidere uyma alışkanlıkları kazanmalarını sağlama,
- Öğrencilerin hızlı karar verebilme ve kendine güven duyma becerilerini geliştirme,
- Öğrencilerin dostça oynama, takdir etme, yarışma kazanma, mağlubiyeti kabullenme, haksızlık veya hileye karşı gelebilme duygularını geliştirme,
- Öğrencilerin demokratik toplum hayatına ilişkin yaşam felsefesini kavramalarına katkı sağlama,
- Öğrencilerin devlet kaynaklarını etkili bir biçimde kullanma ve koruma bilinçlerini arttırma (Açak, 2006; Çöndü, 2004).

Beden eğitimi derslerinin öğrenciler açısından özel amaçları şu şekilde sıralanmaktadır;

- Çocukları fiziksel açıdan geliştirme, fizyolojik fonksiyon ve kapasitelerinin üst seviyeye çıkmasına katkı sağlama,
- Sağlıklı bir yaşama sahip olabilmek için öğrencilere sağlıklı yaşam alışkanlıkları kazandırma,
- Çocukların motor becerilerini geliştirmek ve çocukların günlük yaşantılarında fiziksel aktiviteye katılma güdülerini geliştirme,
- Öğrencilerin doğru fiziksel hareketler yapmalarına ve postural yapılarının düzgün olmasına katkı sağlama,
- Öğrencilerin beden eğitimi ve spor faaliyetlerinin önemini kavramalarına destek olma,
- Öğrencilerin yeni bedensel hareketler öğrenmelerine katkı sağlama, uygulanan hareket becerilerini anlamlandırma becerilerini geliştirme,
- Öğrencilerin bireysel olarak yapıcılık, hayal gücü ve yaratıcılık düzeylerini geliştirme,
- Öğrencilerin hayatları boyunca zevk alarak yapabilecekleri fiziksel etkinliklere katılım alışkanlıklarını geliştirme,
- Öğrencilerin yaşadıkları sosyal çevreye uyum sağlama becerilerini geliştirme, bunun yanında öğrencilerin istenilen sosyal becerilerinin gelişmesine katkı sağlama,
- Öğrencilerin grup ve takım çalışmaları ile işbirliği duygularının gelişmesine destek olma,
- Öğrencilerin sorumluluğunu bile kişiler olarak yetişmelerine katkı sağlama,
- Öğrencilerin duygusal, ahlaki ve estetik açıdan gelişimlerini destekleme,
- Öğrencilerin bedensel etkinlikler esnasında bilinçli hareket etmelerini sağlama ve öğrencilerin özgüven duygularının gelişimini destekleme,
- Öğrencilerin otoriteye saygı duymalarını, kurallara uymalarını ve değişen kuralları doğal karşılamalarını sağlama,

- Öğrencilerin grup çalışmalarında başkalarının da varlığını kabul etmelerini sağlama, böylelikle öğrencilerin başkalarına karşı saygılı ve hoşgörülü yaklaşma becerilerini geliştirme,
- Öğrencilerin hem güçlü hem de zayıf yönlerini fark etmelerini, bunun yanında öğrencilerin sınırlılıklarını bilmelerini sağlama,
- Öğrencilere demokratik bir ortamda oyun oynayarak yenme ve yenilme duygularını öğretme,
- Öğrencilere serbest zamanlarını verimli geçirme alışkanlığı kazandırma (Nebioğlu, 2006).

Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Mesleki Sorunları

Beden eğitimi derslerinin mevcut ders müfredatı içerisinde birçok sorunu bulunmakta olup, diğer derslerde olduğu gibi beden eğitimi derslerinin sorunları da Milli Eğitim Şura'larında sürekli görüşülmektedir. Milli Eğitim Şura'larında alınan kararlar genellikle tavsiye niteliği taşıdığı için sorunların çözümüne yönelik yaptırım gücü zayıftır (Gümüştül & Göral, 2014). Literatürde beden eğitimi öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunların okul ve fiziki şartlarla karşılaşılan sorunlar, okul yönetimi ile karşılaşılan sorunlar, öğrenci ve ailesi ile karşılaşılan sorunlar ve strese neden olan sorunlar, aldıkları eğitim yönünden karşılaşılan sorunlar şeklinde ele alındığı görülmektedir. Bunun yanında yapılan araştırmalarda öğretmenlerin karşılaştıkları sorunlar karşısında verdikleri tepkilerin genel olarak cinsiyetlerine (Göktaş, Özmaden & Yetim, 2011) ve okulların fiziksel şartlarına göre farklılık gösterdiği tespit edilmiştir (Aydoğan, 2011). Literatürde konuya ilişkin olarak yapılan araştırmaları aşağıda sıralanmıştır.

Demirhan ve ark., (2014) tarafından yapılan araştırmada ortalama 8 yıllık mesleki kıdeme sahip olan ortaokul ve lise beden eğitimi öğretmenlerinin sahip oldukları mesleki problemlerin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada ilköğretim ve lise öğrencilerinin en fazla karşılaştıkları mesleki problemlerin başında okul yönetimindekilerin beden eğitimi dersini önemsiz görmeleri, velilerin derse karşı ilgisiz olmaları, öğretmenlerin özlük hakları konusunda bilgi sahibi olmamaları, müfettişlerin dersi değerlendirecek nitelikte olmamaları, öğrencilerin derse uygun kıyafet getirmemeleri, tesis ve araç-gereç yetersizliği, ders süresinin kısalığı, öğrenci sayısının fazlalığından dolayı ders planlama-yürütme-değerlendirme süreçlerinin tam yapılamaması, kız öğrencilerin derse karşı ilgisiz olmaları, öğrencilerin dershaneye gitmelerinden dolayı ders dışı etkinliklerin yapılamaması ve zümre çalışmalarının işlevsel olmaması gibi problemlerin geldiği tespit edilmiştir.

Ulucan, Türkçapar & Cihan (2012) tarafından yapılan araştırmada Kırşehir ilinde bulunan ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin karşılaştıkları mesleki sorunların incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın sonunda beden eğitimi öğretmenlerinin okul yönetimi, okulun fiziki şartları, öğrenciler ve öğrenci velileri ile ilgili yaşadıkları mesleki sorunların orta düzey olduğu belirlenmiştir.

Taymaz (2011) tarafından yapılan araştırmada Antalya ilinde bulunan devlet okulları ile özel okullarda beden eğitimi öğretmenlerinin karşılaştıkları mesleki sorunların incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın sonunda beden eğitimi öğretmenlerinin karşılaştıkları mesleki sorunların başında hem ebeveynlerin hem de öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersinin SBS'yi (Seviye Belirleme Sınavını) olumsuz etkileyebileceğini düşünmelerinin, 1.2. ve 3. sınıflardaki beden eğitimi derslerine branş öğretmenlerinin girmemesinin, öğrenci velilerinin beden eğitimi ve sporun insan gelişimi üzerindeki olumlu etkilerinin farkında olmamasının, bunun yanında okullarda beden eğitimi dersi için spor salonu bulunmamasının geldiği tespit

edilmiştir.

Çınar (2011) tarafından yapılan araştırmada Sivas il merkezinde bulunan ilköğretim okullarında görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin karşılaştıkları mesleki sorunların başında derslerde kullanılacak tesis yetersizliğinin geldiği tespit edilmiş, diğer mesleki sorunların öğretmenler tarafından fazla önemsenmediği sonucuna ulaşılmıştır. Hoşkilimci (2011) tarafından yapılan araştırmada devlet okulları ile özel okullarda beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki sorunlarının incelenmesi amaçlanmış, araştırmada öğretmenlerin en fazla karşılaştıkları sorunların başında spor salonu ve soyunma odası yetersizliğinin geldiği tespit edilmiştir.

Oğul (2010) tarafından yapılan araştırmada Balıkesir ilinde görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin karşılaştıkları mesleki sorunların belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın sonunda, derse katılan öğrencilerden kaynaklanan sorunların başında öğrencilerin sınav kaygısı (SBS, LYS, YGS) nedeniyle beden eğitimi dersini önemsememelerinin geldiği tespit edilmiştir. Öğrenci velilerinden kaynaklanan sorunların başında velilerin beden eğitimi dersinin önemi konusunda yeterli bilince sahip olmamalarının, çocuklarının sosyal ve kültürel etkinliklere katılımlarını önemsiz görmelerinin, beden eğitimi öğretmenleri ile iletişim kurma konusunda sorun yaşamalarının geldiği belirlenmiştir. Öğretmen görüşlerine göre milli eğitimden kaynaklanan sorunların başında beden eğitimi ders saatlerinin yetersiz olmasının, derslerdeki ünitelerin spor salonu olmayan okullara uygun olmamasının ve yeterli sayıda beden eğitimi öğretmeni ataması yapılmamasının geldiği sonucuna ulaşılmıştır. Bunun yanında beden eğitimi öğretmeni görüşlerine göre okul yönetiminden kaynaklanan sorunların başında okul yönetimlerinin seçmeli ders olarak beden eğitimi derslerini arka planda tutmalarının geldiği belirlenmiştir.

Erhan (2009) tarafından yapılan araştırmada, Doğu Anadolu bölgesinde bulunan okullarda görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunların incelenmesi amaçlanmıştır. Yapılan araştırmada bölgede bulunan okullarda görev yapan öğretmenlerin mesleki açıdan karşılaştıkları en önemli sorunların başında spor malzemesi yetersizliği, spor salonu ve soyunma odası yetersizliklerinin geldiği tespit edilmiştir. Spor salon, tesis, soyunma odası ve spor malzemesi bulunan okullarda ise söz konusu unsurların nitelik ve nicelik olarak yetersiz olduğu bulunmuştur. Bölgede özellikle kışların çok soğuk geçmesi nedeniyle kış dönemlerinde beden eğitimi derslerinin işlenmesinde ciddi sorunlar olduğu belirlenmiştir. Beden eğitimi öğretmenlerinin karşılaştıkları diğer sorunların başında yönetici, diğer branş öğretmenlerinin ve öğrenci velilerinin derse yönelik ilgilerinin yetersiz olmasının geldiği sonucuna ulaşılmıştır.

Çelik (2008) tarafından yapılan araştırmada beden eğitimi öğretmenlerinin meslek yaşantılarında karşılaştıkları sorunların başında derslerin işlenebileceği fiziksel ortamların yetersizliğinin geldiği tespit edilmiştir. Özellikle spor salonunun birçok okulda bulunmadığı belirlenmiştir. Öğretmenlerin ders dışı spor etkinliklerinin yürütülme süreçlerinde de salon ve tesis yetersizliğinden şikâyetçi oldukları bulunmuştur. Beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki anlamda karşılaştıkları diğer sorunların yönetici ilgisizliği olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Kul (2008) tarafından yapılan araştırmada Sakarya ilinde görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin karşılaştıkları mesleki sorunlar incelenmiştir. Araştırmada beden eğitimi öğretmenlerinin meslek yaşamlarında önemli sorun olarak gördükleri konuların başında spor salonu ve tesis yetersizliği, haftalık ders saatinin yetersiz olması, öğrencilerin beden eğitimi dersinde öğrendikleri becerileri uygulayabilecekleri alan olmaması, beden eğitimi dersinde

kullanılan spor ekipmanlarının yetersiz olması, ebeveynlerin beden eğitimi öğretmenleri ile iletişim kuramaması, sınıf geçmenin kolay olması nedeniyle öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının düşük olması, ebeveynlerin çocukları için spor etkinliklerine katılımlarını gereksiz görmeleri ve diğer branş öğretmenlerinin beden eğitimi derslerine yeterince önem vermemelerinin geldiği tespit edilmiştir. Söz konusu sorunların dışında beden eğitimi öğretmenlerinin meslek yaşamlarında karşılaştıkları diğer problemleri fazla önemsemedikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Atasoy (2008) tarafından yapılan araştırmada Kırşehir il merkezinde ile ilçelerinde görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin meslek yaşamlarında ve beden eğitimi ders uygulamalarında karşılaştıkları sorunların incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada öğretmenlerin en sık karşılaştıkları sorunların başında sırasıyla saha ve tesis yetersizliği, okul spor koluna ait malzemelerin yetersizliği, öğretmen ders ücretlerinin yetersizliği, öğrenci verilerinin çocuklarını spor faaliyetlerine katılmaları konusunda yetersiz teşvik etmeleri ve okul idaresi ile yaşanan ilişki sorunlarının geldiği tespit edilmiştir.

Yaşar (2008) tarafından yapılan araştırmada ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin meslek yaşamlarında karşılaştıkları sorunların incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya Adana ili merkez Seyhan ve Yüreğir ilçelerinde bulunan ilköğretim okullarında görevli 100 beden eğitimi öğretmeni ile ortaöğretim kurumlarında görevli 50 beden eğitimi öğretmeni katılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin meslek yaşamlarında karşılaştıkları sorunların başında sırasıyla saha ve tesis yetersizliği, ders saatlerinin yetersiz olması, sınıfların çok kalabalık olması ve araç-gereç sıkıntısının geldiği tespit edilmiştir. Beden eğitimi öğretmenlerinin ders dışı spor etkinliklerinde karşılaştıkları problemlerin başında Milli Eğitim Bakanlığı tarafından verilen yarış ödeneklerinin düşük olması, ders dışı spor etkinliklerine ödenen ders ücretinin düşük olması ve ders dışı spor etkinliklerinin yoğun olması, bu nedenle öğretmenler açısından yorucu olmasının geldiği belirlenmiştir. Aynı araştırmada öğretmenlerin öğrenci velileri ile yaşadıkları en önemli sorunun spor paraları toplanırken öğrenci velileri ile anlaşmazlıklar yaşanması olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Keske (2007) tarafından yapılan araştırmada Gaziantep ilinde bulunan ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin derslerde kullandıkları anlatım yöntemlerinde karşılaştıkları sorunlar ele alınmıştır. Öğretmenlerin derslerde kullandıkları anlatım yöntemlerinde karşılaştıkları sorunların başında anlatımın daha etkili olabilmesi için yeterli malzeme bulunmaması, öğrencilerin kolayca dikkatlerinin dağılması, öğrencilerin iletişim düzeylerinin eksik olması veya ders esnasında öğrencilerin pasif olması gibi sorunların geldiği tespit edilmiştir. Yıldız (2012) tarafından yapılan benzer bir çalışmada tesis, malzeme ve ders saati yetersizliklerinin beden eğitimi öğretmenlerinin derslerde kullandıkları öğretim yöntemlerinde karşılaştıkları en önemli eksiklikler olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Aydoğan (2006) tarafından yapılan araştırmada beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki yaşamlarında karşılaştıkları sorunların belirlenmesi, okul yönetimi ile olan sorunların, öğrencilerden kaynaklı sorunların, okulların fiziki yapılarından kaynaklanan sorunların ve alınan eğitim yönünden karşılaşılan sorunların incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada erkek öğretmenler ile kıyaslandığı zaman kadın öğretmenlerin okul yönetimleri ile daha fazla sorun yaşadıkları belirlenmiştir. Benzer şekilde öğrenciler ve öğrenci aileleri ile karşılaşılan sorunların kadın öğretmenlerde daha sık görüldüğü bulunmuştur. Öğretmenlerde strese neden olan unsurların da kadın öğretmenlerde daha sık görüldüğü belirlenmiş, öğretmenlerin mesleki açıdan karşılaştıkları sorunların başında okulların fiziki şartlarından kaynaklanan

sorunların geldiği tespit edilmiştir.

Sonuç ve Öneriler

Türkiye’de beden eğitimi öğretmenlerinin meslek yaşamlarında karşılaştıkları sorunların çeşitlilik gösterdiği görülmekle beraber, beden eğitimi öğretmenlerinin bazı ortak mesleki sorunları olduğu söylenebilir. Özellikle beden eğitimi dersleri için tesis, spor salonu, spor malzemesi ve ekipmanları eksikliği gibi sorunların her araştırmada öne çıkan problemler olduğu görülmektedir. Bunun yanında, yapılan bazı araştırmalarda spor tesis ve malzeme yetersizliği nedeniyle beden eğitimi öğretmenlerinin öğretim yöntemlerini etkili bir biçimde kullanamadıkları sonuçlarına ulaşılmıştır. Beden eğitimi ders müfredatında yer alan konular değerlendirildiği zaman, spor tesis, salon ve malzeme yetersizliğinin ders verimini anlamlı düzeyde azaltacağı aşikârdır. Bu nedenle ülkemizde beden eğitimi öğretmenlerinin önemli bir sorunu olan ve ders müfredatının etkili bir biçimde uygulanmasına engel olan spor tesis ve malzeme eksikliğinin ortadan kaldırılmasına yönelik önlemlere gereksinim vardır. Bu kapsamda devletin her okula spor malzemesi desteği sağlama, okul bahçelerinde bulunan spor araçlarını koruma ve sayısını artırma (basketbol potası, futbol kalesi, voleybol filesi vb.) gibi önlemler alması faydalı olabilir. Bunun yanında her okula olmasa da birden fazla okulun ortak kullanabileceği spor salonları yapılması, özellikle takım sporlarına yönelik derslerin daha verimli işlenmesine katkı sağlayacaktır. Derslerin spor salonlarında işlenmesi özellikle kış mevsiminde derslerin kapalı ortamda işlenebilmesine olanak sağlayacağı için ders müfredatının kış dönemlerinde aksamasını da ortadan kaldıracaktır.

Literatürde yer alan araştırma bulgularına göre, Türkiye’de beden eğitimi ders saatlerinin yetersiz olması öğretmenler tarafından sıklıkla dile getirilen bir problem olarak görülmektedir. Beden eğitimi ders saatlerinin az olması hem müfredatta yer alan konuların yetişmesi hem de öğrencilerin dersten elde edecekleri verimin azalmasına neden olmaktadır. Bu nedenle milli eğitim tarafından beden eğitimi ders saatlerinin artırılmasına yönelik önlemler alınabilir.

Beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki yaşamlarında karşılaştıkların en önemli sorunlardan birisi de şüphesiz ücret konusudur. Literatürde yer alan araştırma bulgularının da bu görüşü desteklediği görülmektedir. Yapılan literatür taramasında özellikle ders dışı spor etkinliklerinde beden eğitimi öğretmenlerinin aldıkları ders ücretlerinden memnun olmadıkları tespit edilmiştir. Alınan ücretin iş doyumunu ve çalışma motivasyonu üzerinde önemli bir belirleyici olduğu göz önünde bulundurulduğu zaman, aldıkları ücretten memnun olmayan beden eğitimi öğretmenlerinin hem beden eğitimi derslerinde hem de ders dışı spor etkinliklerindeki görevlerinde düşük performans sergilemeleri muhtemel bir sonuçtur. Bu nedenle beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki açıdan daha verimli olmaları için ücret düzeylerinin artırılmasına, ders dışı spor etkinliklerinde alınan ücretlerin iyileştirilmesine yönelik düzenlemeler yapılabilir.

Literatürde yer alan araştırma bulgularına göre, öğrenci velilerinin ve okul yönetimlerinin beden eğitimi derslerini yeterli düzeyde önemsemedikleri, bunun yanında diğer branş öğretmenlerinin de beden eğitimi derslerini gereksiz bir ders olarak gördükleri tespit edilmiştir. Bu sonucun ortaya çıkmasında okul yöneticilerinin, diğer branş öğretmenlerinin ve öğrenci velilerinin beden eğitimi dersinin yararları hakkındaki farkındalık düzeylerinin düşük olmasının etki olduğu düşünülebilir. Bu kapsamda okul yöneticilerinin ve diğer branş öğretmenlerinin beden eğitimi dersinin önemi ve amaçları konusunda bilinçlendirilmelerine yönelik hizmet içi eğitimler verilmesinin faydalı olacağı söylenebilir.

Yapılan çalışmalarda öğrencilerin beden eğitimi derslerini yeterli düzeyde önemsemedikleri, bunun temelinde eğitim kademesinin sonunda girecekleri sınavları düşünmelerinin etkili

olduğu belirtilmiştir. Bunun yanında beden eğitimi öğretmenleri tarafından diğer derslerle kıyaslandığı zaman beden eğitimi derslerinden geçer not almanın daha kolay olmasının öğrencilerin derse olan ilgileri azalttığı ifade edilmiştir. Bu noktada öğrencilerin beden eğitimi derslerine olan ilgilerinin artırılması için sportif becerileri iyi olan yetenekli öğrencilere lise ve üniversiteye giriş sınavlarında ayrıcalık tanınması ve ek puan verilmesi gibi önlemler alınabilir.

Yukarıda yer alan sorunlara ek olarak, yapılan bazı araştırmalarda beden eğitimi öğretmenlerinin sınıfların kalabalık olmasından dolayı rahat ders işleyemedikleri tespit edilmiştir. Müfredat içerisinde yer alan derslerin büyük bir bölümü teorik olduğu için eğitim hayatı içerisinde gerekli düzen ve disiplin sağlandığı sürece birçok dersin kalabalık sınıfta anlatılması öğrenci başarısını olumsuz yönde etkilemeyebilir. Ancak beden eğitimi derslerinin büyük bir bölümü uygulamalı eğitim faaliyetlerinden oluştuğu için öğretmenlerin kalabalık bir sınıfta tüm öğrencilerle bizzat ilgilenmesi güç olacaktır. Ders saatlerinin azlığı ve malzeme yetersizliği gibi olumsuzluklarda kalabalık sınıflarda beden eğitimi derslerinin verimli geçmesini engellemektedir. Bu noktada özellikle beden eğitimi derslerinde haftalık ders saatlerinin artırılmasının ve kalabalık sınıfların gruplara ayrılarak beden eğitimi derslerine dâhil edilmelerinin beden eğitimi dersinden elde edilecek verimi arttıracığı söylenebilir.

KAYNAKLAR

- Açak, M. (2006). *Beden eğitimi öğretmenin el kitabı*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Atasoy, M. (2008). *Beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki sorunlarının araştırılması ve çözüm önerileri (Kırşehir ili örneği)*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Aydoğan, H. (2006). *Beden eğitimi öğretmenlerinin meslekte karşılaştıkları sorunlar (Trabzon ili uygulaması)*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Aydoğan, H. (2011). Beden eğitimi öğretmenlerinin, meslekte karşılaştıkları problemlerinin, aldıkları eğitim yönünden, okul ve fiziki şartlar çerçevesinde, strese neden olma boyutunun demografik özellikleri açısından incelenmesi. *VAN/YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, Özel Sayı, 1-8.
- Çelik, A. (2008). *Beden eğitimi öğretmenlerinin okul içi ve okul dışı faaliyetlerde karşılaştıkları sorunların incelenmesi (Trabzon ili örneği)*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çınar, H. (2011). *Sivas il merkezindeki ilköğretim okullarında görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin ders dışı egzersiz çalışmalarında karşılaştıkları sorunların incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Sivas.
- Çöndü, A. (2004). *Beden eğitimi ve sporda özel öğretim yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Demirhan, G., Bulca, Y., Saçlı, F., & Kangal, M. (2014). Beden eğitimi öğretmenlerinin uygulamada karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(2), 57-68.
- Eken, D. (2008). *İlköğretim II. kademe öğrencilerinin beden eğitimi dersi hakkındaki düşünceleri ve beklentileri*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Konya.
- Erhan, S. E. (2009). *Doğu Anadolu bölgesi il merkezlerinde beden eğitimi dersinin işlenebilirliği, beden eğitimi öğretmenlerinin sorunları ve bunların öğrenci tutumları*

- üzerine etkisi*. Yayınlanmamış doktora tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Göktaş, Z., & Özmaden, M. (2012). Beden eğitimi öğretmenlerinin meslekte karşılaştıkları sorunların bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 9(2), 1321-1336.
- Göktaş, Z., Özmaden, M., & Yetim, A. A. (2011). Beden eğitimi öğretmenlerinin meslekte karşılaştıkları sorunlar (Balıkesir İli uygulaması). *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 13(1), 112-118.
- Gümüşgöl, O., & Göral, M. (2014). Milli eğitim şuraları kapsamında beden eğitimi dersi. *Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(1), 14-29.
- Hoşkilimci, A. (2011). *Kamu ve özel okullarda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunların araştırılması (Sarıyer ilçesi örneği)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- Keske, G. (2007). *İlköğretim okullarında görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin kullandıkları öğretim yöntemleri ve karşılaştıkları sorunlar (Gaziantep ili örneği)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Adana.
- Kul, M. (2008). *Beden eğitimi öğretmenlerinin sorunları ve performanslarına etkileri (Sakarya ili örneği)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Sakarya.
- Nebioğlu, D. (2006). *Beden eğitimi dersi genel esasları ve planlaması denetimi*. 2. Baskı. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Oğul, E. O. (2010). *Beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki açıdan karşılaştığı sorunlar (Balıkesir il örneği)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Taymaz, H. (2011). *Devlet ve özel ilköğretim okullarında görev yapan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin mesleki sorunlarının araştırılması (Antalya il örneği)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Burdur.
- Yaşar, G. (2008). *Beden eğitimi öğretmenlerinin okulla ilgili sorunları ve stresle başa çıkma tarzlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Adana.
- Ulucan, H., Türkçapar, Ü., Cihan, B. B. (2012). Beden eğitimi öğretmenlerinin meslekte karşılaştıkları sorunların incelenmesi (Kırşehir ili uygulaması). *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(2), 265-277.
- Yıldız, E. (2012). *İlk ve ortaöğretimde görev yapan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin beden eğitimi ve spor derslerinde kullandıkları öğretim yöntemleri ve karşılaştıkları sorunların incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Sivas.
- Yüzüak, E. (2006). *Kütahya'da ilköğretim ve liselerde görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki sorunlarının araştırılması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Kütahya.

EXTENDED ABSTRACT

Physical education teachers also encounter many problems related to their work in their professional life. Problems encountered during the execution of physical education courses in particular are creating troubles especially for physical education teachers, however also for school administration and students. This is of course due to the fact that the main person who is responsible for the execution of physical education courses is the physical education teacher. This also indicates that the largest amount of responsibility is on physical education

teachers when it comes to reducing these problems encountered in physical education classes to a minimum. At this point, determining the problems encountered by physical education teachers is primarily prominent in terms of increasing productivity of physical education classes and maintaining a proper learning environment. Because learning about the problems of physical education teachers will guide us on how to solve problems related to physical education classes (Demirhan et al., 2014). This research which has been conducted in this context aims to evaluate the problems encountered by physical education teachers in primary schools and high schools in Turkey with the help of respective literature findings. The research, which was conducted as a literature search, also evaluated previous published academic studies on this subject. It has been understood that many of the studies conducted on this subject were post-graduate theses and there were limited number of authentic articles. Findings of the literature search and suggestions towards existing problems are stated below.

Although problems encountered by physical education teachers in their professional life vary in Turkey, it is also reasonable to suggest that physical education teachers have some professional problems in common. Especially limited resources and fields such as sports facilities, sports halls and sports equipment appear to be among the most prominent problems encountered in studies. In addition to those, in some of the studies it was also understood that physical education teachers were unable to utilize their teaching skills properly due to lacking sports facilities and equipment. In terms of evaluation of course materials of physical education courses, the conclusion which suggests that lack of sports facilities and equipment negatively affects the productivity of physical education courses becomes quite apparent. For that reason, it is necessary to take certain measures in order to improve the lack of sports facilities and equipment in our country, which negatively affects the application of course syllabus in a productive manner. In this context, government supports for all public schools including providing sports materials, taking protective measures for preservation of existing outdoor sports equipment (basketball hoops, football goals, volleyball nets etc.) and increasing the number of sports equipment might be considered useful. In addition to this, sports halls for joint use of several schools if not for all public schools should contribute especially to more productive execution of courses related to team sports. Due to the fact that execution of courses in sports halls will prevent hindering affects of winter seasons on course syllabuses. Based on researches in literature until today, it is understood that low number of weekly course hours is a problem frequently pronounced by physical education teachers. Low number of weekly course hours both decreases the productivity of the course and it also squeezes annual curriculum. National ministry of education can take some measures by increasing weekly course hours.

One of the most prominent problems encountered by physical education teachers is without a doubt the subject of salary. It is also understood that findings in literature until today also supports this conclusion. In the literature search conducted, it is understood that physical education teachers are especially not satisfied with their hourly payments for extra-curricular sports events. Considering the fact that salary affects both job satisfaction and work motivation, it is highly probable that physical education teachers who are not satisfied with their hourly payments will display low performance in both physical education course hours and extra-curricular activities. For that reason, salaries and extra-curricular activity hourly payments of physical education teachers might be increased in order to increase their productivity.

Based on findings of the literature search, it is understood that parents and school administrations are not paying enough attention to physical education courses and in addition,

other branch teachers also consider physical education courses unnecessary. It might be concluded that the underlying reason behind this finding might be the fact that school administration, other branch teachers and parents have a low level of awareness on the benefits of physical education courses. In this context, it might be concluded that in-service trainings will be useful to increase the awareness of school administration and other branch teachers on the importance and purposes of physical education course.

Researches conducted displayed that students did not pay enough attention to physical education courses and the underlying reason behind this conclusion is the fact that students are generally focused on the central placement exam, which they take once graduated from the school. In addition, it was also suggested that pass/fail regulations of physical education courses are relatively easy and this caused the students to show less interest in the course. In this context, granting additional points or granting admission rights to athletically talented students in the central placement exam in order to increase student interest to the course might be taken as preventive measures.

In addition to problems listed above, some of the researches suggested that physical education teachers were having difficulties executing the courses due to high classroom sizes. Due to the fact that most of the courses in the curriculum are theoretical, having high classroom sizes might not negatively affect students success as long as order and discipline is maintained in the classroom. However, due to the fact that most of physical education course content are applied training activities, showing individual interest to each student will be hard for physical education teachers. Negativities such as low number of weekly course hours and insufficient/inadequate course materials also decrease the productivity of physical education courses, especially in crowded classrooms. In this context, it might be concluded that especially increasing the number of weekly course hours and dividing crowded classrooms into groups to increase involvement will be increasing productivity of physical education courses.

TÜRK GENÇLİĞİNİN SERBEST ZAMANLARINI DEĞERLENDİRME BİÇİMLERİ: BİR LİTERATÜR TARAMASI

THE RECREATION METHODS OF TURKISH YOUTH: A LITERATURE REVIEW

¹Berrin GÜNER*

¹ Afyonkarahisar Halk Eğitim Merkezi ve Akşam Sanat Okulu, Afyonkarahisar, Türkiye

* e-mail: berringuner@gmail.com

ÖZET

Son yıllarda tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de gençlik sorunları üzerine yapılan araştırmaların yoğunlaştığı görülmektedir. Literatürde gençlerin sahip olduğu birçok problemin ele alındığı görülmekte olup, gençlerin serbest zamanlarını değerlendirme biçimlerinin ele alındığı çalışmaların da hız kazandığı gözlenmektedir. Bilindiği gibi gençlerin serbest zamanlarını verimli bir biçimde değerlendirmeleri fiziksel sağlıklarının yanında psikolojik sağlıkları açısından da önemli bir yere sahiptir. Bu kapsamda gençlerin serbest zamanlarını verimli ve kendilerine faydalı aktiviteler ile değerlendirmeleri için gerekli önlemlerin alınması toplumsal açıdan önemli bir konudur. Gençlerin serbest zaman aktivitelerini iyi bir biçimde değerlendirebilmeleri için öncelikli olarak gençlerin serbest zamanlarını değerlendirme tercihlerinin, serbest zaman aktivitelerine katılımlarını etkileyen unsurların ve serbest zaman tercihleri üzerinde belirleyici olan faktörlerin iyi bilinmesi gerekmektedir. Bu kapsamda yapılan bu araştırma ile Türk gençliğinin serbest zaman tercihlerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Gençlik, serbest zaman, rekreasyon

ABSTRACT

It is observed that the researches are getting greater and greater in number about the youth problems comparing to the previous years recently. In literature it is seen that the recreation methods of the youth are also handled next to the problems of youth . It is a well known fact that in what kind of activities youth do in their leisure time is significant for both their mental and physical healthes. Because of that it has importance to take necessary precautions for youth effectively about the methods of leisure time activities. For youth’s having fruitful activities; their leisure time preferences, the factors effecting them while paticipating in the activity are to be well known. It is aimed in this paper to find out answers to these questions.

Keywords: Youth, leisure time, recreation

JEL CODE: L83

GİRİŞ

Bir iş veya oluşun içinde geçtiği, geçeceği veya geçmekte olduğu süre “zaman” olarak tanımlanmaktadır. Zaman kavramının sahip olduğu altı temel özellik bulunmaktadır. Bu özellikler; zamanın ödünç alınamaması, kiralanmaması, satın alınamaması, depolanmaması, çoğaltılamaması ve tasarruf edilememesidir (Belli & Gürbüz, 2012). İnsanların sahip oldukları zamanlar çalışma zamanı ve çalışma dışı zaman olarak ikiye ayrılmaktadır. İnsanların çalışma dışında kalan zamanları literatürde “serbest zaman” olarak tanımlanmakta olup, serbest zamanların değerlendirilmesi için insanların yöneldikleri etkinlikler ise “rekreasyon” olarak tanımlanmaktadır (Güngörmüş 2007; Albayrak 2012). İnsanların serbest zamanlarını değerlendirmek için rekreasyon etkinliklerine katılmalarının temelinde stres ve olumsuz çevresel etkilerden tehlikeye giren ve beden-ruh sağlığını tekrar elde etmek, korumak ve aynı zamanda zevk ve haz almak gibi amaçlar yatmaktadır (Koçyiğit & Yıldız, 2014).

Son yıllarda insanlarda monoton yaşam tarzının giderek arttığı, teknolojik gelişmelere paralel olarak mekanize bir yaşam tarzının benimsendiği, hızlı kentleşme ve nüfus artışına bağlı olarak şehirlerin kalabalık ve yaşanmaz bir hale gelmesi gibi unsurlara bağlı olarak insanların dinlenme ve eğlenme gereksinimleri de artmıştır (Müderrişoğlu & Uzun, 2004). Söz konusu unsurlara paralel olarak insanlar için serbest zamanları iyi bir biçimde değerlendirme zorunluluğu ortaya çıkmış ve rekreasyon etkinliklerinin önemi giderek artmıştır (Balcı & İlhan, 2006; Kurar ve Baltacı, 2014).

Türkiye’de son yıllarda serbest zamanların değerlendirilmesine ilişkin araştırmaların arttığı, bunun yanında serbest zaman üzerine gerçekleştirilen sempozyum, proje, kongre ve çalıştayların da artış gösterdiği görülmektedir. Serbest zaman etkinliklerine katılım konusunda yapılan araştırmaların büyük bir bölümünde gençlerin serbest zaman etkinliklerine katılım durumları ile ilgili çalışmaların yer aldığı belirtilmektedir. Özellikle üniversite gençliğinin serbest zaman tercihleri ve serbest zaman etkinliklerine katılımlarının önündeki engellere yönelik birçok araştırma yapılmaktadır (Hekim & Eraslan, 2015a). Türkiye’de gençlerin serbest zamanlarını verimli bir biçimde değerlendirebilmeleri için serbest zaman etkinliklerine katılım sıklıklarının ve serbest zaman tercihlerinin ele alındığı yeni araştırmalara gereksinim vardır (Güner, 2015). Bu bağlamda yapılan bu araştırmada Türk gençliğinin serbest zaman tercihlerinin ilgili literatür ışığında değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Serbest Zamanları Değerlendirme İhtiyacı

İnsanlar farklı büyüklüklerde boş zamanlara sahiptirler. İnsanlar sahip oldukları boş zamanlarında dinlenmek, uzaklaşmak, hava değişimi yaşamak, sağlığını geliştirmek, yeni yerler gezip görmek, heyecan duymak, başka insanlarla beraber olmak ve farklı deneyimler elde etmek için ev içinde veya dışında, açık veya kapalı alanlarda, kentsel veya kırsal kesimlerde çeşitli etkinliklere katılmaktadırlar (Karaküçük, 2008). İnsanların serbest zamanlarını değerlendirme ihtiyaçlarının temelinde bazı bireysel istek ve amaçları bulunmaktadır. Bu kapsamda serbest zamanları değerlendirme ihtiyacının altında yatan bireysel amaçları şu şekilde sıralamak mümkündür;

Serbest zaman etkinlikleri fiziksel sağlığı geliştirmektedir: İnsanların son yıllarda hareketsiz yaşam tarzından kaynaklanan birçok sağlık sorunu ile karşılaştıkları bilinmektedir. Söz konusu hastalıkların başında kalp-damar hastalıkları, dolaşım ve solunum yolu hastalıkları, sinir sistemi hastalıkları ve eklem hastalıkları ile obezite gelmektedir. (Karaküçük, 2008) Bu nedenle hareketsiz yaşam tarzına bağlı olarak sağlık sorunu yaşayan bireyler hekim önerisiyle serbest zaman aktivitelerine katılma eğilimindedirler (Belli & Gündüz, 2012).

Serbest zaman etkinlikleri ruhsal sağlığın korunmasını sağlamaktadır: İnsanlar okul, iş veya aile hayatı içerisinde zamanla psikolojik olarak yıpranmakta, yorulmakta ve dayanma gücünü kaybetmektedir. Günlük hayat içerisinde sürekli aynı olayların yaşanması, çeşitli sürtüşmeler, aşırı kurullarla dolu bir yaşam tarzı ve monotonluk insanların moral düzeylerini zamanla alt üst etmektedir. Bu nedenle insanlar günlük hayatın beraberinde getirdiği olumsuz psikolojik sorunların üstesinden gelmek için serbest zaman etkinliklerine yönelmektedirler. Bunun yanında insanlar serbest zaman aktivitelerini tercih ederken özgür davranmaktadır. Bu özelliği nedeniyle serbest zaman aktiviteleri insanlara özgürlük hissini tattırmakta ve ruhsal açıdan zenginlik kazanılmasına yardımcı olmakta (Karaküçük, 2008), yaşam memnuniyetlerini de arttırmaktadır (Eravsar ve ark., 2014). Günümüzde özellikle sanayileşmiş ülkelerde insanlar ruhsal sıkıntılarından kurtulmak ve ruhsal açıdan kendilerini

geliştirmek adına serbest zaman aktivitelerine sıklıkla yönelmektedirler (Türkmen ve ark., 2013).

Serbest zaman etkinlikleri insanların sosyalleşmesine katkıda bulunur: İnsanlar bazen başka insanlarla sosyal ilişkiler kurma ve geliştirme ihtiyacı duymaktadırlar. Bu noktada insanların serbest zaman etkinliklerine yöneldikleri görülmektedir. Özellikle grup halinde gerçekleştirilen serbest zaman etkinlikleri insanların sosyal gelişimlerini desteklemektedir. Nitekim grup halinde gerçekleştirilen serbest zaman etkinlikleri yeni arkadaşlıkların oluşmasına, bir grup içinde yer edinmeye, yerini idrak edebilme ve diğer grup üyelerini tanıma becerilerinin gelişmesine, bunlara paralel olarak sosyal açıdan olgunlaşmaya katkı sağlamaktadır (Karaküçük, 2008).

Serbest zaman etkinlikleri kişisel beceri ve yetenekleri geliştirmektedir: İnsanlar sahip oldukları birçok yetenek ve becerinin farkında değildir. Serbest zaman etkinliklerine katılım ile insanların sahip oldukları yeteneklerin farkına varmaları ve yeteneklerini geliştirmeleri söz konusudur. Bu nedenle bazı insanlar yetenek ve becerilerini geliştirmek adına serbest zaman etkinliklerine yönelmektedirler (Karaküçük, 2008).

Serbest zamanları değerlendirmeye zemin hazırlayan diğer gereksinimler: İnsanların serbest zamanlarını değerlendirme gereksinimlerini ortaya çıkaran diğer unsurların başında yaratıcı gücü geliştirme, mutlu olma, çalışma ve iş verimini arttırma gibi amaçlar gelmektedir (Karaküçük, 2008).

Serbest Zamanların Değerlendirme Biçimleri

Serbest zaman aktiviteleri insanların gönüllü olarak kendi istekleri ile katıldıkları, herhangi bir para kazanma amacı güdülmeyen, bunun yanında insanların mutlu olmasını sağlayan etkinliklerdir. İnsanlar cinsiyetlerine, eğitim düzeylerine, kişisel özelliklerine, sahip oldukları yetenek ve olanaklara göre serbest zaman etkinliklerine yönelmektedir (Şen & Sivrikaya, 2015).

İnsanların serbest zamanlarını genellikle aktif veya pasif etkinliklere katılarak geçirdikleri bilinmektedir. Bunun temelinde gelişen teknolojinin yanında kültürel değişimin ve şehir hayatında meydana gelen değişimlerin yattığı belirtilmektedir (Şen & Sivrikaya, 2015). İnsanların aktif olarak katıldıkları serbest zaman etkinliklerinin başında spor gelmektedir. Örneğin; Almanya’da yaşayan insanların %61 gibi büyük bir bölümü serbest zamanlarını spor yaparak değerlendirmektedir. Spor etkinlikleri insanların serbest zaman gereksinimlerini karşılarken, aynı zamanda serbest zaman aktivitelerinin toplumda yaygınlaşmasına da katkıda bulunmaktadır. İnsanların pasif olarak katıldıkları serbest zaman etkinliklerinin başında ise konser, sinema veya tiyatroya gitme, kitap ve gazete gibi etkinlikler gelmektedir (Belli & Gündüz, 2012).

Serbest zaman etkinliklerine katılım üzerinde yaş faktörünün önemli bir belirleyici olduğu bilinmektedir. Örneğin; genç yaşlarda bulunan bireyler serbest zamanlarını genellikle spor yapma, sinema ve tiyatroya gitme, arkadaşları ile gezme ve eğlenme gibi aktivitelerle değerlendirmektedirler (Sarbağ & Aksoy, 2011). İlkokul çağında bulunan çocuklar ise içerisinde buldukları gelişim döneminin tipik özellikleri dâhilinde serbest zamanlarında arkadaşları ile oyun oynama eğilimindedirler (Hekim & Eraslan, 2015c).

Türk Gençliğinin Serbest Zamanlarını Değerlendirme Biçimleri

Türkiye’de gençlerin yöneldikleri serbest zaman etkinlikleri yaşanılan bölgenin sahip olduğu özelliklere (rekreatif etkinlik alanı bulunması, spor saha ve tesisleri bulunması vb.), gençlerin ilgi ve gereksinimlerine göre şekillenmektedir. Literatürde yer alan araştırma bulguları değerlendirildiği zaman, gençlerin genellikle fiziksel aktivite içermeyen bedensel açıdan pasif serbest zaman etkinliklerini tercih ettikleri görülmektedir. Ülkemizde gençlerin serbest zaman etkinliklerine katılım biçimlerini ele alan bazı araştırma buğuları aşağıda sıralanmıştır.

Hekim & Eraslan (2015a) tarafından yapılan çalışmada, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Ağlasun Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin serbest zamanlarını değerlendirme biçimlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmaya yüksekokulda 2015-2016 eğitim ve öğretim yılında aktif öğrenci olan toplam 149 öğrenci dâhil edilmiştir. Çalışmanın sonunda meslek yüksekokulu öğrencileri tarafından en sık tercih edilen serbest zaman aktivitelerinin başında arkadaşları ile sohbet etme veya gezmeye, TV, video izleme, müzik dinleme veya müzik aleti ile ilgilenme, aileleri ile vakit geçirme, internette vakit geçirme ve hobileri ile (sevdiğim işlerle) ilgilenme gibi faaliyetlerin geldiği belirlenmiştir. Öğrenciler tarafından sıklıkla olmasa da ara sıra tercih edilen serbest zaman faaliyetlerinin başında dinlenme, kitap, gazete, dergi okuma, sosyal ve kültürel faaliyetlere katılma, çarşı, pazar gezmeye, komşu ve akraba ziyaretlerine gitme, alışveriş yapma, spor yapma, spor yarışmaları izleme, kahvehane veya kafeteryaya gitme gibi rekreatif faaliyetlere ara sıra katıldıkları bulunmuştur. Meslek yüksekokulu öğrencileri tarafından en az tercih edilen serbest zaman etkinliklerinin başında ise sinema veya tiyatroya gitme, ava gitme, bar, gazino veya birahaneye gitme gibi boş zaman aktivitelerinin geldiği belirlenmiştir.

Akyüz (2015) tarafından yapılan çalışmada, Bartın Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda öğrenim gören üniversite öğrencilerinin serbest zaman etkinlik tercihlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmaya Bartın Üniversitesinde öğrenim gören ve tesadüfi yolla seçilen 291 gönüllü öğrenci dâhil edilmiştir. Çalışmanın sonunda öğrencilerin serbest zamanlarında tercih ettikleri aktivitelerin başında sırasıyla müzik dinleme, aktif katılım getiren spor yapma, sinema ve tiyatroya gitme, TV izleme ve spor yarışmalarını izlemenin geldiği sonucuna ulaşılmıştır. Hacıcaferoğlu ve arkadaşları (2014) tarafından yapılan diğer bir çalışmada, beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin serbest zamanlarında genellikle spor etkinliklerine yöneldikleri belirlenmiş, en sık tercih edilen spor etkinliklerinin başında futbol, voleybol, basketbol ve tenisin geldiği belirlenmiştir.

Hekim & Eraslan (2015b) tarafından yapılan çalışmada lise öğrencilerinin serbest zamanlarını değerlendirme tercihlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmaya 2015-2016 eğitim ve öğretim yılında Burdur USO Anadolu Lisesi’nde öğrenim görmekte olan 198 lise öğrencisi dâhil edilmiştir. Çalışmanın sonunda lise öğrencilerinin en sık tercih ettikleri serbest zaman etkinliklerinin başında TV, video izleme, müzik dinleme veya müzik aleti çalma, aile ile vakit geçirme, hobileri ile (sevdiğim işlerle) ilgilenme, arkadaşları ile sohbet etme veya gezmeye ile internette vakit geçirme gibi serbest zaman etkinliklerinin geldiği tespit edilmiştir. Öğrencilerin serbest zaman etkinliği olarak ara sıra tercih ettikleri aktivitelerin başında dinlenme, çarşı veya pazarda gezmeye, alışveriş yapma, kitap, gazete, dergi okuma, spor yapma, spor yarışmaları izleme, sosyal ve kültürel faaliyetlere katılma gibi aktivitelerin geldiği belirlenmiştir. Bunun yanında sinema veya tiyatroya gitme, kahvehane veya kafeteryaya gitme, komşulara veya akrabalarına gitme ile ava gitme gibi serbest zaman aktivitelerinin öğrenciler tarafından nadiren tercih edildiği sonucuna ulaşılmıştır.

Güner (2015) tarafından yapılan araştırmada, Türkiye’de lise ve üniversite çağında bulunan gençlerin serbest zaman etkinliklerinin incelendiği araştırmaların derlemesi yapılmıştır. Bu kapsamda konuya ilişkin olarak Türkiye’de gerçekteştirilen araştırma bulgularına ulaşılmıştır. Araştırmanın sonunda Türkiye’de gençlerin müzik dinleme, TV izleme, kitap, dergi ve gazete okuma gibi serbest zaman etkinliklerini sıklıkla tercih ettikleri belirlenmiştir. Bunun yanında serbest zamanlarını spor yaparak değerlendiren gençlerin büyük bir bölümünün spor tesislerinin yoğun olarak buldukları bölgelerde veya yerleşim yerlerinde yaşadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Hekim & Eraslan (2015c) tarafından yapılan diğer bir araştırmada beden eğitimi ve spor yüksekokulu spor yöneticiliği bölümü öğrencilerinin serbest zamanlarında katıldıkları aktivitelerin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya 2015-2016 eğitim ve öğretim yılında Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Spor Yöneticiliği Bölümü’nde öğrenim görmekte olan toplam 105 öğrenci katılmıştır. Araştırmanın sonunda spor yöneticiliği bölümü öğrencilerinin en sık tercih ettikleri serbest zaman etkinliklerin başında spor yapma ve spor yarışlarını izleme, arkadaşları ile sohbet edip gezme ve hobileri ile (sevdiği işlerle) ilgilenme aktivitelerinin geldiği sonucuna ulaşılmıştır.

Hekim & Yüksel (2015) tarafından yapılan araştırmada kırsal kesimde yaşayan ortaokul öğrencilerinin serbest zamanlarında yöneldikleri etkinliklerin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya 2015-2016 öğretim yılında Burdur ilinin Ağlasun ilçesinde yer alan ortaokullarda öğrenim görmekte olan 75 kadın ve 75 erkek olmak üzere toplam 150 öğrenci dâhil edilmiştir. Araştırmanın sonunda öğrenciler tarafından en sık tercih edilen serbest zaman etkinliklerinin başında spor yapma, spor yarışmaları izleme, müzik dinleme veya müzik aleti çalma, TV, video izleme, ailesi ile vakit geçirme, hobileri ile (sevdiği işlerle) uğraşma arkadaşları ile sohbet etme veya gezme gibi aktivitelerin geldiği tespit edilmiştir. Serbest zamanlarında dinlenme, kitap, dergi ve gazete okuma, internette vakit geçirme, çarşı, pazar gezme ve alışveriş yapma, sosyo-kültürel faaliyetlere katılma, komşu ve akraba ziyaretlerine gitme gibi aktivitelerin öğrenciler tarafından ara sıra tercih edildiği belirlenmiştir. Öğrencilerin en az tercih ettikleri serbest zaman aktivitelerinin başında ise sinema veya tiyatroya gitme, kahvehane veya kafeteryaya gitme, ava gitme gibi aktivitelerin geldiği sonucuna ulaşılmıştır.

Arslan (2014) tarafından yapılan araştırmada Çankırı Karatekin Üniversitesi öğrencilerinin serbest zamanlarında tercih ettikleri aktivitelerin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada öğrencilerin boş zaman tercihlerinde genellikle bir amaçlılık içerisinde bulunmadıklarını, zaman geçirmeye yönelik faaliyetleri çok fazla tercih ettikleri belirlenmiştir. Kaya (2011) tarafından yapılan araştırmada üniversite öğrencileri tarafından internette vakit geçirme, spor yapma ve dinlenme gibi serbest zaman aktivitelerinin sıklıkla tercih edildiği tespit edilmiştir. Tekin ve arkadaşları (2007) tarafından yapılan diğer bir araştırmada öğrenci yurdunda kalan üniversite öğrencilerinin en sık tercih ettikleri serbest zaman aktivitelerinin başında spor yapma ve sinemaya gitmenin geldiği tespit edilmiştir.

Sonuç

Sonuç olarak, Türkiye’de gençlerin genel olarak pasif serbest zaman etkinlikleri olarak değerlendirilen arkadaşları ile sohbet etme veya gezme, TV ve video izleme, gazete-dergi okuma ve internette vakit geçirme gibi aktivitelere yöneldikleri görölmektedir. Gençlerin serbest zamanlarını pasif etkinlikler ile değerlendirmelerinin temelinde değerşen yaşam tarzının ve teknolojik gelişmelerin yattığı söylenebilir. Gençler açısından spor ve fiziksel aktivite etkinliklerine katılımın düşük olduğu görölmüş, serbest zamanlarında spor etkinliklerine katılımı tercih eden gençlerin genellikle spor saha ve tesislerine sahip üniversite öğrencileri

olduğu belirlenmiştir. Ortaya çıkan bu sonuç, gençlerin serbest zaman etkinliklerine katılım biçimleri üzerinde yaşanan bölgedeki tesisleşme ve rekreatif imkânların ne kadar önemli bir yere sahip olduğunu göstermektedir. Literatürde yer alan araştırma bulguları ışığında, ülkemizde gençlerin serbest zamanlarını daha iyi değerlendirebilmeleri için gençlere yönelik hizmet veren rekreasyon alanları geliştirilmesi gerektiği söylenebilir.

KAYNAKLAR

- Akyüz, H. (2015). Beden Eğitimi Ve Spor Yüksekokulu Bölümünde Öğrenim Gören Üniversite Öğrencilerinin Boş Zaman Faaliyetlerini Değerlendirilme Biçimlerinin İncelenmesi. *International Journal of Science Culture and Sport (IntJSCS)*, 3, 301-316.
- Albayrak, A. (2012). İstanbul'daki Konaklama İşletmelerinin Rekreasyon Faaliyetlerinin Değerlendirilmesi. *Online Academic Journal of Information Technology*, 3(8), 43-58.
- Arslan, H. (2014). Üniversite Öğrencilerinin Boş Zaman Değerlendirme Tercihleri: Çankırı Karatekin Üniversitesi Örneği. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 40, 193-208.
- Balcı, V., & İlhan, A. (2006). Türkiye'deki üniversite öğrencilerinin rekreatif etkinliklere katılım düzeylerinin belirlenmesi. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 4(1), 11-18.
- Belli, E., & Gürbüz, A. (2012, Nisan). *Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi akademik personelinin rekreasyon faaliyetlerinin incelenmesi*. I. Rekreasyon Araştırmaları Kongresi, Antalya.
- Eravsar, H., Acar, G., Erdogan, B. S., & Sahin, A., (2014). Examining the Relationship Between Life Satisfaction and Tennis As a Seriuos Leisure Activity. *The Online Journal of Recreation and Sport*, 3(2), 24-28.
- Güner, B. (2015). Türkiye'de Lise ve Üniversite Öğrencilerinin Rekreatif Tercihlerinin Değerlendirilmesi: Bir Literatür Taraması. Şimşek, K. Y., & Tütüncü Ö. (Ed.). III. *Rekreasyon Araştırmaları Kongresi Bildiri Kitabı*. (ss. 518-522). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Güngörmüş, H. A. (2007). *Özel sağlık-spor merkezlerinden hizmet alan bireyleri rekreasyonel egzersize güdüleyen faktörler*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Hacıcaferoğlu, S., Gündoğdu, C., Hacıcaferoğlu, B., & Yücel, A. S. (2014). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin serbest zaman (rekreasyon) aktivitelerine katılımlarının belirlenerek incelenmesi (İnönü Üniversitesi örneği). *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 5 (1), 5-17.
- Hekim, M., & Eraslan, M. (2015a). Meslek yüksekokulu öğrencilerinin rekreatif tercihlerinin incelenmesi (Ağlasun Meslek Yüksekokulu Örneği). Şimşek, K. Y., & Tütüncü Ö. (Ed.). III. *Rekreasyon Araştırmaları Kongresi Bildiri Kitabı*. (ss. 139-148). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Hekim, M., & Eraslan, M. (2015b). Ortaöğretim öğrencilerinin rekreatif tercihlerinin incelenmesi (Burdur USO Anadolu Lisesi örneği). Şimşek, K. Y., & Tütüncü Ö. (Ed.). III. *Rekreasyon Araştırmaları Kongresi Bildiri Kitabı*. (ss. 453-460). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Hekim, M., & Eraslan, M. (2015c). Spor Yöneticiliği Bölümü öğrencilerinin rekreatif tercihlerinin incelenmesi. (Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi örneği). Şimşek, K. Y., & Tütüncü Ö. (Ed.). III. *Rekreasyon Araştırmaları Kongresi Bildiri Kitabı*. (ss. 504-511). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.

- Hekim, M., & Yüksel Y. (2015). Kırsal kesimde yaşayan ortaokul öğrencilerinin rekreatif tercihlerinin incelenmesi (Ağlasun İlçesi örneği). Şimşek, K. Y., & Tütüncü Ö. (Ed.). *III. Rekreasyon Araştırmaları Kongresi Bildiri Kitabı*. (ss. 439-446). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Karaküçük, S. (2008). *Rekreasyon*. 6. Baskı. Ankara: Gazi kitabevi.
- Koçyiğit, M., & Yıldız, M. (2014). Yerel yönetimlerde rekreasyon uygulamaları: Konya örneği. *International Journal of Science Culture and Sport*, 2, 211-223.
- Kurar, İ., & Baltacı, F. (2014). Halkın boş zaman değerlendirme alışkanlıkları: Alanya örneği. *International Journal of Science Culture and Sport*, 2, 39-52.
- Müderrişoğlu, H., Kutay, E. L., & Eşen, S. Ö. (2005). Kırsal rekreasyonel faaliyetlerde kısıtlayıcılar. *Tarım Bilimleri Dergisi*, 11.1, 40-44.
- Sarbağ, Ç., & Aksoy, E. (2011). Üniversite öğrencileri ve çalışanların boş zaman etkinlikleri: adıyaman örneği. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3.4, 10-23.
- Şen, S., & Sarıkaya, İ. (2015). Serbest zaman etkinlikleri dersinde seçilen etkinliklerin cinsiyet değişkenine göre incelenmesi. *Bayburt Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(1), 55-73.
- Türkmen, M., Kul, M., Genç, E., & Sarıkabak, M. (2013). Konaklama işletmesi yöneticilerinin rekreasyon algı ve tutumlarının değerlendirilmesi: Batı Karadeniz Bölgesi örneği. *Turkish Studies*, 8(8), 2139-2152.

EXTENDED ABSTRACT

The youngs come across with so many problems during their lifetimes effecting them both physically and mentally especially at their high school years. Firstly, they may have some health problems physically because of their sedentary lifestyles. The main reason of this increasement at health problems because of sedentary lifestyles stem from their having of leisure times passively like watching TV, using computer, etc.) or insufficient hours for physical education lessons. As for the reasons of mental health problems of them; they arise according to the characteristics of the development period of youngs accordingly physically, physiologically and psychologically. Apart from them the youngs also have problems related to their families, schools and groups of friends. To decrease the number of problems the youngs have both mentally and physically, some necessary precautions have to be taken. First of all youngs needed to made have effective recreation methods. Especially it has so importance of them to participate in physical activities which will affect their health in such a positive way apart from their lessons and schools. At this point the leisure time activities has the utmost importance (Hekim & Eraslan, 2015b).

People have so many recreation methods in their daily lives such as visiting, having time with friends and relatives, trying to taste different lifestyles, participating in activities in cities or rural areas. Recreation means the activities the people do in their leisure times. As for the leisure time activities they are some certain activities people do daily, at the weekends, at their annual leaves, vacations and retirements. (Karaküçük, 2008). Tecnology has made the working hours shortened which provides more leisure time and increase at education and level of income. Finally the demand for leisure time activities has increased. Recreational activities provides us many opportunities to learn making research and discovery. Apart from these, recreational activities increase the self esteem and self confidence in people by affecting them mentally physically and socially in a positive way.

According to the researches it has been seen that there are many studies about recreation. These studies consist of analyzing the recreative preferences of people at different age and occupational group, defining the factors affecting these preferences and evaluating the factors affecting the preferences (Hekim & Eraslan, 2015c). In this paper it is aimed to study the recreation methods of Turkish youth.

“Compilation search model” which is a very common model at literature is used in this study. Compilation search model has the importance of searching the update data and bring it in literature. They are the kind of studies which require an expanded research. They are written revealing the main ideas of the sources instead of not just being list of sources. For that reason it should be good calculated to the sources and their relations at compilation search model studies (Herdman, 2006). The previous studies have been reached at this study. The academic studies included have been obtained from national thesis center and national data base. According to the literature review the leisure time activities of the Turkish youth are generally passive activities as watching TV, chatting with friends, visiting, reading book and magazines, surfing on the net. The reason of that could be supposed as the technology and lifestyles. Moreover it has been observed that the number of youngs dealing with sports are so limited in number; they are just the youngs who are the university students whose campus has sports facilities or something like that. In terms of that consequence it is seen the recreation preferences change according to the area and recreative opportunities. So it could be easily declared that the recreative opportunities and areas should be expanded for youngs to have higher quality of leisure time activities. Apart from that the leisure time activities, youngs’ preferences differ from eachother according to the characteristics of the area they live (whether there is a recreative facility area or sports facilities or not) and according to their interest.

ENGELLİLERDE SOSYAL GELİŞİM YETERSİZLİKLERİ: SOSYALLEŞME SÜRECİNDE SPORUN FAYDALARI

SOCIAL PROGRESS INADEQUACIES IN THE HANDICAPPED: BENEFITS OF SPORT IN SOCIALISING PROCESS

¹Ahmet ŞAHİN*

¹Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Antrenörlük Eğitimi Bölümü,
Burdur, Türkiye

* e-mail: asahin@mehmetakif.edu.tr

ÖZET

Engelli bireyler, toplum içinde sıklıkla karşılaşılan, çeşitli alanlarda gelişim yetersizliklerine sahip olan, söz konusu yetersizlikleri nedeniyle normal gelişim gösteren insanların sahip oldukları birçok haktan faydalanamayan bireylerdir. Bu durum, engelli bireylerin günlük hayatlarında ve toplumsal yaşamlarında bazı sorunlar yaşamalarına neden olmaktadır. Söz konusu sorunların başında da sosyal gelişim yetersizlikleri gelmektedir. Literatürde yer alan birçok araştırmada engelli bireylerin sahip oldukları engel türüne ve engel seviyesine göre bazı sosyal problemler yaşadıkları tespit edilmiştir. Engelli bireylerin sosyal gelişimlerinin desteklenmesinde çeşitli aktiviteler ve terapi yöntemleri kullanılmaktadır. Bunlardan birisi de spor aktiviteleridir. Bilindiği gibi spor etkinliklerine katılım insanların sağlık kalitelerini arttırmakta, fiziksel ve ruhsal sağlığın korunmasına katkı sağlamaktadır. Engelli bireyler için spor etkinlikleri birer sosyalleşme aracı olarak görülmektedir. Yapılan bu araştırmada da engelli bireylerde spora katılımın sosyalleşme üzerine etkilerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Anahtar kelimeler: Engellilik, spor, sosyalleşme

ABSTRACT

The handicapped are individuals who are often encountered in society, have development disabilities in various areas, and cannot benefit from many rights utilised by people with normal development due to their disabilities in question. This situation causes certain problems in handicapped individuals' daily and social life. Social development disabilities are the main one among aforesaid problems. In many researches in body of literature, it is found that the handicapped experiences certain social problems depending on their handicap and level of disability. Various activities and therapy methods are used in supporting social development of handicapped individuals. One of these activities is sports. As known, participation in sport activities enhances people's health quality and contributes protection of their physical and spiritual health. Sport activities are considered as a socialising means for handicapped individuals. In this research, it is aimed to evaluate effects of participation of sport activities on handicapped individuals' socialising.

Keywords: Disability, sports, socialising

JEL CODE: L83

GİRİŞ

İnsanların yaşamları boyunca toplum içerisinde yerine getirmekle yükümlü oldukları bazı rolleri ve görevleri bulunmaktadır. İnsanların çeşitli faktörlere bağlı olarak toplum içerisinde sahip oldukları rolleri ve görevleri yerine getirememeleri durumları “engellilik” olarak tanımlanmaktadır (Özsoy ve ark., 2002). Birleşmiş Milletler Sakat Hakları Bildirgesi’nde ise engellilik kavramı “bireyin sahip olduğu çeşitli noksanlıklara bağlı olarak kendi kendisine yapması gereken işleri yerine getirememesi” şeklinde tanımlanmıştır (Öztürk, 2011). Literatürde yer alan tanımlar incelendiği zaman, engellilik kavramının içerisinde noksanlık, yetersizlik veya eksiklik gibi durumları içinde barındırdığı söylenebilir. Ancak burada

üzerinde önemli durulması gereken nokta, her yetersizlik veya noksanlığın engellilik kavramı içerisinde değerlendirilmemesidir. Özsoy ve arkadaşları'na (2002) göre, insanların sahip oldukları rol ve görevleri yerine getirmelerini olumsuz yönde etkileyen yetersizlikler belirli bir zaman dilimi içerisinde engele dönüşmektedir.

Engellilik durumu doğum öncesi faktörlere bağlı olarak ortaya çıkabileceği gibi, bazen doğum esnasında yaşanan kazalar, bazen de doğumdan sonraki yaşamda meydana gelen kaza, travma veya hastalıklara bağlı olarak ortaya çıkabilmektedir (Cumurcu, Karlıdağ & Almış, 2012). Engellilik durumu farklı biçimlerde ortaya çıkmakta olup, sahip oldukları özelliklere ve yetersizliklere göre engelli bireyler bazı sınıflara ayrılmaktadır. Literatürde engelli bireylerin genellikle işitme engelli, görme engelli, bedensel (ortopedik) engelli ve zihinsel engelli bireyler şeklinde sınıflandırıldığı görülmektedir (Babic ve ark., 2011; Demirbilek, 2013).

Engelli bireylerin sahip oldukları engel türleri ve düzeyleri yaşamlarını olumsuz yönde etkilemekte olup, engelli bireylerin sosyal gelişimlerini de olumsuz yönde etkilemektedir (Shargorodsky ve ark., 2010; Özgür, 2011; Güner, 2015a). Örneğin; zihinsel engelli bireylerin sosyal hayatlarında sorunlu bir kişilik yapısına sahip oldukları görülmektedir (Kayrak, 2014). Bunun temelinde engelli bireylerin sahip oldukları sosyal rolleri büyük ölçüde yerine getirememelerinin yattığı düşünülebilir (Yetim, 2014). Toplum içerisinde bulunan insanlar da genellikle engelli bireyleri sosyal hayatın dışında gördükleri bilinmektedir. Yapılan bir araştırmada üniversite öğrencilerinin zihinsel engelli bireyleri nasıl tanımladıkları incelenmiş, araştırmanın sonunda üniversite öğrencilerinin zihinsel engelli bireyleri “sosyal hayat içerisinde dışlanmış birey” olarak tanımladıkları tespit edilmiştir (Tortop ve ark., 2014).

İnsanların eğlenceli vakit geçirmek, yarışmak, mücadele etmek, sağlıklı bir yaşam tarzına kavuşmak için belirli kurallar dâhilinde gerçekleştirdikleri bilinçli ve maksatlı hareketler bütünü “spor” olarak tanımlanmaktadır (Ramazanoğlu ve ark., 2005). İnsanların yaşamında tarih boyunca önemli bir yere sahip olan spor etkinlikleri günümüzde toplumsal açıdan oldukça geniş bir kitleye hitap etmektedir (Özen, Eygü & Kabakuş, 2013). Bunun yanında literatürde yer alan araştırmalarda insanların sağlıklıları açısından birçok faydası olan spor etkinliklerinin (Güner, 2015b) sosyal gelişimin desteklenmesine (Bailey, 2006; Keskin, 2014) ve saldırgan davranışların azalmasına katkı sağladığı belirtilmektedir (Uluışık ve Pepe, 2015).

Normal gelişim gösteren insanlarda olduğu gibi engelli bireylerde de spor etkinliklerine katılımın bazı faydaları bulunmaktadır. Bu faydalardan birisi de sosyal gelişim alanında karşımıza çıkmaktadır. Literatürde yer alan araştırma bulguları, sahip oldukları engel türüne ve düzeyine göre düzenli olarak spor etkinliklerine katılımın engelli bireylerde sosyal gelişimi desteklediğini göstermektedir. Yapılan bu araştırmada da spora katılımın engelli bireylerin sosyal gelişimleri üzerindeki etkilerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Engelli Bireylerde Sosyal Gelişim Yetersizlikleri

Engelli bireyin sahip oldukları yetersizlikler her şeyden kendi yaşamlarını olumsuz yönde etkilemektedir. Ancak engellilik durumu bireyin kendi yaşamının yanında toplumsal yaşamı da olumsuz yönde etkilemektedir. Çünkü engelli bireyler toplumun istek ve beklentilerini karşılama konusunda zorluk yaşamaktadırlar (Özsoy ve ark., 2002). Özellikle zihinsel engelli bireylerin sahip oldukları sosyal beceriler normal gelişim gösteren akranlarına kıyasla daha yavaş gelişmektedir (Özbey, 2006). Hatta otizm gibi ağır zihinsel engelli bireylerde sosyal gelişim ve sosyal etkileşim oldukça zayıftır (Korkmaz, 2003).

Engelli bireylerde yaşanan sosyal çevreye uyum sağlayamama söz konusudur (Doğan &

Çitil, 2011). İlhan & Esentürk (2014) tarafından yapılan araştırmada da zihinsel engelli bireylerde ciddi düzeyde yaşanan çevreye uyum sağlama problemi yaşadıkları belirtilmiştir. Zihinsel engelli bireylerin yaşadıkları çevreye uyum sağlama konusunda sorunlar yaşamalarının temelinde zihinsel ve fiziksel açıdan toplumsal beklentileri karşılama zorluğu çekmeleri yatmaktadır. Bu nedenle zihinsel engelli bireylerin sosyal açıdan gelişim düzeyleri düşüktür ve sosyal gelişimlerini destekleyici aktivitelere katılmaları gerekmektedir.

Görme engelli bireyler sosyal açıdan gelişim problemleri yaşayan diğer bir engel grubudur. Çünkü görme engelli bireylerin sahip oldukları görme yetersizliğine bağlı olarak yaşadıkları çevrede rahat hareket etmeleri, toplum içerisinde sahip oldukları birçok rol ve görevi yerine getirmeleri mümkün değildir. Bu durum, zamanla görme engelli bireylerin toplumdan uzaklaşmalarına ve sosyal açıdan bazı problemler yaşamalarına zemin hazırlamaktadır.

Engellilerin Sosyalleşme Sürecinde Sporun Etkisi

Spor etkinliklerine katılımın insanlara sağladığı birçok sosyal fayda bulunmaktadır. Spora katılımın sağladığı sosyal faydaların başında arkadaş edinme, saygınlık kazanma, dayanışmayı öğrenme, kurallara ve rakibe saygı duyma becerisi kazandırma gibi faydalar gelmektedir (Bulgu, 2013). Engelli bireylerde de sosyal gelişimin desteklenmesinde spora katılımın önemli bir yere sahip olduğu belirtilmektedir (Eraslan & Hekim, 2015).

Günümüzde engelli bireylerin ilgilenebilecekleri birçok spor dalının olduğu bilinmektedir. Engelli bireylerin sahip oldukları engel türüne göre katılabilecekleri spor etkinliklerinin başında ampute futbol, tekerlekli sandalye dans, satranç, futsal atıcılık, bocce, halter, kayak, masa tenisi, okçuluk, oturarak voleybol, ayakta voleybol (işitme engelliler), tekerlekli sandalye basketbol, (görme engelliler), goalbal (görme engelliler), atletizm, badminton ve bilek güreşi gelmektedir (Taşkın, 2014). Engelli bireylerde spor etkinlikleri bazen rehabilitasyon amacıyla kullanılmakta olup, spor etkinliklerine katılım engelli bireylerin toplum içine girmelerine katkı sağlamaktadır (Yetim, 2014). Bu nedenle farklı engel gruplarında bulunan bireyler için spor etkinlikleri önemli birer sosyalleşme aracı olarak değerlendirilmektedir (Şirinkan, 2011). Literatürde engelli bireylerde spora katılımın sosyal açıdan faydalarına ilişkin birçok araştırma yapıldığı görülmektedir. Literatürde konuya ilişkin olarak yapılan bazı araştırma bulguları Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Engellilerde Spora Katılımın Sosyal Açından Faydalarına İlişkin Araştırma Bulguları

Yazar & Tarih	Elde Edilen Araştırma Bulguları
Yaman, 2015	Hafif zihinsel engelli bireylerde oyun ve spor etkinliklerinin grup üyeliği kazanma ve takım çalışmasına katılma gibi sosyal yönleri geliştirdiği belirlenmiştir.
Duman & Sukan, 2014	Ebeveyn görüşlerine göre, zihinsel engellilerde fiziksel aktiviteye katılımın iletişim becerilerini geliştirdiği, bunun yanında çocukların toplum içinde daha fazla kabul görmeye başladıkları tespit edilmiştir.
Keskin, Güvendi & Altıncı, 2014	Bedensel engellilerde spora katılımın sosyalleşme üzerine olumlu katkıları olduğu tespit edilmiştir. Sporun sosyal etkilerinin genel olarak arkadaş edinme, grup üyeliği kazanma, takım çalışmasını önemseme ve hoşgörülü olma gibi alanlarda gerçekleştiği ifade edilmiştir.
Büyükyıldırım, Temel & Erdem, 2014	Görme engelli bireylerde spora katılımın kendilerini ifade etme becerilerini geliştirdiği, toplumsal uyum düzeylerini arttırdığı belirlenmiştir.
Çamur, 2013	Spora katılımın işitme engelli bireylerin sosyal gelişimlerini olumlu yönde etkilediği belirlenmiştir.
Namlı, 2012	Otizmlili çocuklarda spora katılımın sosyal davranış problemlerini azalttığı tespit edilmiştir.
Çavdar, 2011	7-11 yaş grubunda bulunan öğretilebilir zihinsel engelli çocuklarda düzenli beden eğitimi ve spor etkinliklerine katılımın başkalarının farkında olma, grup etkinliklerine katılım ve iletişim gibi sosyal becerilerin gelişimine katkı sağladığı tespit edilmiştir.
Berber, 2011	İlköğretim çağındaki işitme engelli çocuklarda spora katılımın sosyal gelişimi olumlu yönde desteklediği belirlenmiştir.
Esen, 2010	Otizmlilerde spora katılımın sosyal davranış biçimlerini geliştirdiği tespit edilmiştir.
Pan, 2010	Otizmlili bireylere uygulanan yüzme egzersizlerinin sosyal gelişimin desteklenmesine katkı sağladığı tespit edilmiştir.
Demirdağ, 2010	Öğretilebilir zihinsel engelli çocuklarda spora katılımın teşekkür etme, özür dileme ve liderlik gibi sosyal beceri davranışlarının gelişimine katkı sağladığı belirlenmiştir.
Şahin & Işitan, 2010	Hafif zihinsel engelli ve öğrenme güçlüğü olan bireylerde spora katılımın sosyal beceri gelişimini ve arkadaş ilişkilerini geliştirdiği tespit edilmiştir.
Şenel, 2009	Otizmlili çocuklarda spor ve sanat etkinliklerine katılımın sosyal gelişimin önemli bir belirleyicisi olan iletişim becerilerinin gelişimine katkı sağladığı belirlenmiştir.
İlhan, 2008	Zihinsel engelli çocuklarda spora katılımın sosyal gelişimi desteklediği tespit edilmiştir. Sosyal gelişim gösterilen alanların başında grup faaliyetlerine katılma, başkalarıyla etkileşim ve paylaşımcılık gibi alt alanların geldiği tespit edilmiştir.

Engelli bireyler çocukluk yıllarından itibaren sosyal açıdan kısıtlı bir yaşam tarzına sahiptirler. Hatta öğrencilik yıllarında engelli bireylerin ev ve okul ortamı dışında sahip oldukları sosyal bir ortam bulunmamaktadır. Bu nedenle özellikle küçük yaşlardan itibaren engelli bireylerin sosyal gelişimlerinin desteklenmesi amacıyla spor etkinliklerine yönlendirilmeleri oldukça önemlidir (Hekim, 2014). Engellilerde spora katılım her şeyden

önce topluma adapte olmalarına büyük katkı sağlamaktadır (Koparan, 2003). Özellikle grup halinde gerçekleştirilen spor etkinlikleri engelli bireylerin bir araya gelmelerine ve toplumla bütünleşmelerine katkı sağlamakta, böylece engelli bireylerin sosyal gelişimlerini desteklemektedir (Esatbeyoğlu & Karahan, 2014)

Sonuç

Literatürde yer alan bilgiler değerlendirildiği zaman, sporun sosyal ve toplumsal boyutları olduğu, spora katılımın psikolojik yapıyı ve sosyal gelişimi desteklediği, buna paralel olarak insanların sosyalleşme süreçlerine katkı sağladığı görülmektedir. Sahip olduğu bu özellikleri nedeniyle spor etkinlikleri engelli bireylerin sosyal gelişimlerinin desteklenmesinde de sıklıkla kullanılmaktadır. Bu kapsamda engellilerde spor etkinliklerinin sosyal gelişimi destekleyen birer “terapi ve rehabilitasyon” aracı olduğu söylenebilir. Literatürde konu ile ilgili yapılan araştırma bulguları da engelli bireylerde spora katılımın sosyal gelişimi desteklediğini göstermektedir. Yapılan araştırma bulguları göz önünde bulundurularak engelli bireylerin spora katılımlarının artırılarak sosyal gelişimlerinin desteklenmesine yönelik tedbirler alınması gerektiği söylenebilir.

KAYNAKLAR

- Babic, V., Ciliga, D., Gracin, F., & Bobic, T. T. (2011). Sport for people with disabilities in Croatia, *Selçuk University Journal of Physical Education And Sport Science*, 13(special issue), 1-4.
- Bailey, R. (2006). Physical education and sport in schools: A review of benefits and outcomes. *Journal of School Health*, 76(8), 397-401.
- Berber, R. (2011). *Sporun işitme engellilerin sosyalleşmesi üzerine etkisi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kütahya.
- Bulgu, N. (2013). Spora katılımda toplumsal fayda: Kazakistan Ahmet Yesevi Üniversitesi öğrencileri örneği. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 18, 25-45.
- Büyükyıldırım, H., Temel, C., & Erdem, M. (2014, Mayıs). *Sporun görme engelliler için önemi ve spor yapan görme engellilerin hayatındaki değişikliklerin incelenmesi*. II. Uluslararası Engellilerde Beden Eğitimi ve Spor Kongresi, Batman Üniversitesi, Batman.
- Cumurcu, B. E., Karlıdağ, R., & Almış, B. H. (2012). Fiziksel engellilerde cinsellik. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 4(1), 84-98.
- Çamur, C. (2013). *İşitme engelli öğrencilerden sportif müsabakalarda mücadele edenler ile etmeyenlerin sosyal beceri düzeylerinin karşılaştırılması*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çavdar, B. (2011). *Öğretilebilir zihinsel engelli öğrencilerde beden eğitimi ve spor aktivitelerinin toplumsallaşma düzeylerine etkisi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Demirbilek, M. (2013). Zihinsel engelli bireylerin ve ailelerinin gereksinimleri. *Turkish Journal of Family Medicine And Primary Care*, 7(3), 58-64.
- Demirdağ, M. (2010). *Sporun öğretilebilir zihinsel engelli çocukların sosyalleşmeleri üzerine etkisinin araştırılması*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Dumlupınar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kütahya.
- Doğan, İ., & Çitil, M. (2011). Engelli çocuk ve ergenlerin sosyolojik boyutu. Kulaksızoğlu, A (Hazırlayan). *Engelli çocuk ve ergenlerin hakları el kitabı* (ss. 29-44). İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.

- Duman, S., & Sukan, H. D. (2014, Mayıs). *Fiziksel aktivitenin zihinsel engelli çocukların sosyalleşmesine etkisi*. II. Uluslararası Engellilerde Beden Eğitimi ve Spor Kongresi, Batman Üniversitesi, Batman.
- Eraslan, M., & Hekim, M. (2015, Mayıs). *Özel eğitime muhtaç çocuklarda psiko-motor ve psiko-sosyal gelişimin desteklenmesinde spora katılımın önemi*. VII. Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresi, Muğla Üniversitesi, Muğla.
- Esatbeyoğlu, F., & Karahan, B. G. (2014). Engelli bireylerin fiziksel aktiviteye katılımlarının önündeki engeller. *Hacettepe Journal of Sport Sciences*, 25(2), 43-55.
- Esen, S. (2010). *Otistik çocuklarda hareket eğitimi ile sosyalleşme denemesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Güner, B. (2015a). Engelli çocukların gelişimlerinin desteklenmesinde sportif rekreasyon etkinliklerinin önemi. Şimşek, K. Y., & Tütüncü Ö. (Ed.). *III. Rekreasyon Araştırmaları Kongresi Bildiri Kitabı* (ss. 139-148). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Guner, B. (2015b). The Evaluation of the problems related to the women's not being able to participate in recreation activities. *Journal of International Sport Sciences*, 1(1), 22-29.
- Hekim, M. (2014, Haziran). *Özel eğitime muhtaç çocuklarda fiziksel aktivite ve spora katılımın fiziksel, motorsal ve sosyal gelişim üzerine etkileri*. VI. Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- İlhan, E. L., & Esentürk, O. K. (2014). Zihinsel engelli bireylerde sporun etkilerine yönelik farkındalık ölçeği (ZEBSEYFÖ) geliştirme çalışması. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 9(1), 19-36.
- İlhan, L. (2008). Eğitilebilir zihinsel engelli çocuklarda beden eğitimi ve sporun sosyalleşme düzeylerine etkisi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 16(1), 315-324.
- Kayrak, R. (2014). *Zihinsel engelli çocukların eğitimi*. Aydın: T.C. Efeler Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Yayını. Yayın No: 2.
- Keskin, B., Güvendi, B., & Altıncı, E. E. (2014, Mayıs). *Sporun bedensel engellilerin sosyalleşmeleri üzerine etkisi*. I. Uluslararası Spor Bilimleri turizm ve Rekreasyon Öğrenci Kongresi, Akdeniz Üniversitesi, Antalya.
- Keskin, Ö. (2014). Çocuklarda beden eğitimi ve spora katılımın sosyal gelişim üzerine etkileri. *Uluslararası Multidisipliner Akademik Araştırmalar Dergisi*, 1(1), 1-6.
- Koparan, Ş. (2003). Özel ihtiyaçları olan çocuklarda spor. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1), 153-160.
- Korkmaz, B. (2003). Otizm. Kulaksızoğlu A (Editör). *Farklı gelişen çocuklar*. (ss. 81-114). İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Namlı, S. (2012). *Spor yapan ve yapmayan otistik engelli bireylerin davranış ve motor performanslarının karşılaştırılması*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Özbey, Ç. (2006). *Çocuk gelişiminde yaşanan sorunlar*. İstanbul: İnkılap Kitabevi.
- Özen, Ü., Eygü, H., & Kabakuş, A. K. (2013). Üniversite Öğrencilerinin Sporda Şiddet Ve Saldırganlık Algıları. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Elektronik Dergisi*, 7, 323-342.
- Özgür, İ. (2011). *İlköğretimde kaynaştırma*. Karahan Kitabevi. Adana.
- Özsoy, Y., Özyürek, M., & Eripek, S. (2002). *Özel eğitime muhtaç çocuklar: Özel eğitime giriş*. 11. Baskı. Kartepe yayınları. Ankara.
- Öztürk, M. (2011). *Türkiye'de engelli gerçeği*. İstanbul: MÜSİAD cep kitapları.
- Pan, C. Y. (2010). Effects of water exercise swimming program on aquatic skills and social behaviors in children with autism spectrum disorders. *Autism*, 14(1), 9-28.
- Ramazanoğlu, F., Karahüseyinoğlu M. F., Demirel E. T., Ramazanoğlu M. O., & Altungül O. (2005). Sporun toplumsal boyutlarının değerlendirilmesi. *Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları*, 153-157.

- Shargorodsky, J., Curhan, S. G., Curhan, G. C., & Eavey, R. (2010). Change in prevalence of hearing Loss in US adolescents. *JAMA*, 304(7), 772-778.
- Şahin, S., & Işıtan, S. (2010, Ekim). *Özel sporların özel oyuncusu olmak: Vaka sunumu*. II. Ulusal Engelli Bireyler İçin Fiziksel Aktivite Çalıştayı, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- Şenel, H. G. (2009). Otizmlili bireylerle akranlarının spor ve sanat etkinlikleri aracılığıyla etkileşimde buldukları iki örnek uygulama. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 10(2), 65-72.
- Şirinkan, A. (2011). 10-15 Yaş İşitme Engelli Öğrencilerde Sportif Eğitsel Oyunların Fiziksel Gelişimlerine Etkisinin Araştırılması. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 13 (Özel Sayı): 74-80.
- Taşkın, R. (2014, Mayıs). *Sporda engel yok*. II. Uluslararası Engellilerde Beden Eğitimi ve Spor Kongresi, Batman Üniversitesi, Batman.
- Tortop, H. S., Kandemir, B., Kata, Ö. E., & Demir, F. (2014). Öğretmen adaylarının zihinsel engelli birey kavramına ilişkin algıları. *İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(Özel Sayı), 307-322.
- Ulusik, V., & Pepe, K. (2015). Investigaion of Stress And Aggression Level of High School Students in Terms of Some Variables. *Journal of International Sport Sciences*, 1(1), 1-13.
- Yaman, T. (2015). *Beden eğitimi ve oyunun hafif düzey zihinsel engelli bireylerin sosyal beceri kazanımları üzerine etkisinin araştırılması*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Burdur.
- Yetim, A. A. (2014, Mayıs). *Engelliler sporuna sosyolojik yaklaşım*. II. Uluslararası Engellilerde Beden Eğitimi ve Spor Kongresi Bildiri Özetleri kitabı, Batman Üniversitesi, Batman.

EXTENDED ABSTRACT

Disability is a condition playing a part in many people's life which prevents them from fulfilling many functions they possess. Interventions to be conducted on the handicapped depending on the type of disability and arrangements to eliminate disadvantages are numerous (WHO 2011). In United Nations General Assembly report, it is stated that 10% percent of world population is consisted of handicapped individuals. In many countries including Turkey, approximations of World Health Organisation (WHO) are used in data pertaining to numeric distribution of handicapped individuals. It is set forth that 2/3 of handicapped population in the world lives in developing countries. It is agreed that there are roughly 8.8-5 millions of handicapped individuals living in Turkey; and it is specified that handicapped individuals and their family they are living with make a critical number like 25 million. It is expressed that approximately 2 million handicapped individuals living in Turkey are disabled people in working age. Besides, labour participation rate of the handicapped in our country is about 78% (Yetim, 2014).

All the people in the world possess the rights to be born and participate in society on equal terms. However, due to their social traits, cognitive and physical disabilities, some people are deprived of many social rights. The majority of the people in question are consisted of the handicapped. Therefore, challenges experienced by the handicapped are on top spots among global problems (Subaşıoğlu 2008). While individual differences faced by people having a normal development affect their life, it is also possible for the handicapped to have various problems in their development period depending on their disabilities. Their level of competence and incompetence is determinant in problems the handicapped will go through in

their development period. Their level of meeting societies' expectations decreases basing on the individual's type of disability and level of incompetence (İlhan & Esentürk, 2014).

Today the concept of sport is one of the easiest ways in terms of people's physical, emotional and social development, facilitating group working, ensuring interdependence and gaining a membership of society. Along with being a series of physical activities, sport means a concept that helps individual's socialising by providing a sense of individual and social identity and feeling of being a member of group. Sport contributes in creation of many precious social values and making them continuous. Sport can achieve this function in many ways. The fact that people can find a place where they can express themselves and they participate in socialising process by at least supporting such activities in sport help their psycho-social development (Küçük & Koç, 2004).

Sport contributes forming values and behaviours that are necessary in stability of the individuals and society. A significant result of socialising process is playing a part. People learn their specific social roles, almost every person becomes socialised through games, sports and other activities in their childhood. These activities play a great preparative part in learning roles such as a good citizen, friend, responsible neighbour, good student, co-working, leadership etc. Sports can achieve this function through numerous methods. Popularity of sport and the fact that it does not discriminate social class, race, sex and age help it to fulfil its social roles easier. With its incredible attractiveness and appearance, sport also goes beyond limits of tension and conflict and makes it possible to establish communication among societies. Sports have the power to turn individuals into a team member of a family, neighbourhood, city or a nation. Some researchers claimed that sports frequently functioned as a catalyser in resistance and social change (Küçük & Koç), 2004).

Due to radical changes brought by industrialisation, people expressing themselves and participating in sport activities for self-improvement and actualisation became substantially significant. Furthermore, due to its contributions in people, sports activities became an important concept for segments of society. Within this scope, sport activities addressing to every segment within the society are taken up in different forms for handicapped individuals as well (Konar & Yıldırım 2012). In previous researches, it is pointed out that sportive and recreative activities to be applied on handicapped individuals will bring in many benefits for the disabled. It is emphasized that participation to sportive and recreational activities of utmost importance so as to improve sportive performances of handicapped individuals, to reveal their sportive skills, to develop their individual and social skills and to help them socially beneficial individuals (Bayazıt ve ark. 2014).

Joining to sport activities has certain benefits for the handicapped as it has for people with normal development. One of these benefits is encountered in the field of social development. Research findings in literature indicate that participation in sport activities support social development of handicapped individuals depending on their type and level of disability. In this research as well, it is aimed to evaluate the effects of participation in sport activities on social development of the handicapped. In this research, compilation research model, which is frequently utilised in literature, is used. Within this scope, first step is to reach previous research on this subject.

When the data in literature are assessed, it is observed that sports have social and social dimensions; participation in sports supports social development and contributes in socialising processes of people. Due to such characteristics, sport activities are often used in supporting

social developments of handicapped individuals. Within this framework, it is possible to state that each sport activity is a “therapy and rehabilitation” means supporting social development in the handicapped. Research findings in literature also prove that attendance in sport activities support social development. Considering research findings, it can be said that it is required to increase participation of the handicapped in sport activities and to take measures aimed at supporting their social development.

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN SERBEST ZAMAN TERCİHLERİNİN CİNSİYET DEĞİŞKENİNE GÖRE İNCELENMESİ

EXAMINING OF MIDDLE SCHOOL STUDENTS LEISURE CHOICE ACCORDING TO GENDER

¹Mehmet TOKGÖZ*, ²Burhan DEMİROĞLU, ³Yücel ASLAN

¹Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Antrenörlük Eğitimi Bölümü, Burdur, Türkiye

²Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü, Burdur, Türkiye

³Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Öğretimi Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye

* e-mail: mtokgoz@mehmetakif.edu.tr

ÖZET

Yapılan bu araştırmanın amacı ortaokul öğrencilerinin serbest zaman tercihlerinin cinsiyet değişkenine göre incelenmesidir. Araştırmaya Tarsus ilçesinde öğrenci olan toplam 151 ortaokul öğrencisi katılmıştır. Öğrencilerin serbest zaman tercihlerinin belirlenmesinde Tel (2007) tarafından geliştirilen serbest zaman anketi kullanılmıştır. Elde edilen verilerin istatistiksel analizlerinde SPSS 22.0 programında frekans ve ki-kare analizi kullanılmıştır. Araştırmanın sonunda öğrencilerin serbest zamanlarında “Hiçbir şeyle uğraşmama, dinlenme”, “Kitap, gazete, dergi okuma”, “Müzik dinleme veya müzik aleti çalma”, “TV, Video izleme”, Sinema veya tiyatroya gitme”, “Sosyal ve kültürel faaliyetlere katılma”, “Aile ile vakit geçirme”, “Komşulara veya akrabalara gitme”, “Arkadaşları ile sohbet etme veya gezme”, “Kahvehane veya kafeteryaya gitme”, “Hobileri ile ilgilenme” düzeylerinin cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p>0.05$). Buna karşılık, öğrencilerin serbest zamanlarında “Çarşı, Pazar gezme, alışveriş yapma”, “Spor yapma, spor yarışmaları izleme”, “İnternette vakit geçirme (chat, oyun, hobi)” ve “Ava gitme (kara ve su avı)” düzeylerinin cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur ($p<0.05$). Sonuç olarak, ortaokul öğrencilerinde cinsiyet unsurunun bazı serbest zaman etkinlik tercihleri üzerinde önemli bir belirleyici olduğu söylenebilir.

Anahtar kelimeler: Ortaokul öğrencileri, serbest zaman, cinsiyet

ABSTRACT

The purpose of this research is to examine the free time preference according to their gender of middle school students. Total 151 middle school students participated in the study Tarsus district. Free time choice questionnaire, developed by Tel (2007), was used to determine the free time of the students. Frequency and chi-square analysis was used for statistical analysis of the data obtained at SPSS 22.0 software. At the end of the study, it was found that some free time preferences wasn't significant difference statistically by gender such as “Dealing with nothing, rest”, “Books, newspapers, magazines read”, “Listening to music or playing a musical instrument”, “TV, video monitoring”, “Going to the cinema or the theater”, “To participate in social and cultural activities”, “Spend time with family”, “Go to neighbors or relatives”, “Chatting with friends”, “Go to the cafeteria or coffee shop”, “Deal with Hobbies” ($p>0.05$). Whereas, it was found that some free time preferences was significant difference statistically by gender such as “Visit bazaar or shopping”, “Sports do or watch sports competitions”, “Spending time on the internet (for chat, game or hobby)” and “Go hunting (hunting land and water)” ($p<0.05$).

Keywords: Middle school students, free time, gender

JEL CODE: L83

GİRİŞ

Bir iş ya da oluşun içinde geçtiği, geçeceği veya geçmekte olan süre “zaman” olarak tanımlanmaktadır. Zaman kavramının en belirgin özelliklerinin başında ödünç alınamaz, kiralanamaz, depolanamaz, satın alınamaz, tasarruf edilemez ve çoğaltılamaz olması gelmektedir (Belli & Gürbüz, 2012). İnsanlar sahip oldukları zamanı farklı biçimlerde kullanmaktadırlar. İnsanların zamanlarını değerlendirme biçimleri içinde buldukları yaşam koşullarına, sahip oldukları yaşam tarzına ve mesleki özelliklerine göre farklılık göstermektedir. Söz gelimi, bir memur sahip olduğu zamanın önemli bir bölümünü görev yaptığı kurumda çalışarak geçirmektedir. Buna karşılık bir öğrenci zamanının büyük bir bölümünü okulda geçirmektedir. Burada ifade edilen örneklerde görüldüğü gibi bir öğrenci ile bir memurun zamanlarını kullanma biçimleri birbirinden farklıdır.

İnsanların iş hayatları dışında zamanlarının önemli bir bölümünü yeme-içme ve uyku gibi zorunlu ihtiyaçlar için kullandıkları bilinmektedir. İnsanların iş-meslek yaşamları, yeme-içme ve uyku gibi zorunlu gereksinimlerini karşıladıkları zamanın dışında kalan vakitler “serbest zaman” olarak tanımlanmaktadır. İnsanlar serbest zamanlarını istedikleri gibi değerlendirme hakkına sahiptirler. İnsanların sahip oldukları serbest zamanları değerlendirme biçimleri de sahip olunan yaşam tarzına, yaş gruplarına, cinsiyete, serbest zamandan beklentilerine, kişisel zevk ve tercihlere göre bazı farklılıklar göstermektedir.

İnsanların serbest zamanlarını değerlendirmek için yöneldikleri etkinlikler “rekreasyon” olarak tanımlanmaktadır (Balcı & İlhan, 2006). Rekreasyon kavramı insanlığın en eski dönemlerinden beri var olan bir olgudur. Tarihsel süreç içerisinde insanlar serbest zamanlarını farklı biçimlerde uygulamışlardır (Sevil, 2012). Bunun yanında insanların serbest zaman etkinliklerine yükledikleri anlamlar da medeniyetten medeniyete farklılık göstermiştir. Bazı medeniyetlerde serbest zaman etkinlikleri birer dini ibadet haline gelmiş, bazı medeniyetlerde ise fiziksel ve psikolojik sağlığı korumak ya da dinlenmek için uygulanmıştır (McLean, Hurd & Rogers, 2008; Siedentop, 2009; Riordan ve Jones 1999).

İnsanlar açısından serbest zamanları değerlendirme aktiviteleri gönüllülük ve bireysel tatmin esasına dayanmaktadır. Diğer bir ifade ile insanlar serbest zamanlarında katılacakları etkinlikleri seçme konusunda özgürdürler. Bunun yanında insanların sahip oldukları serbest zamanları başkalarına devretmeleri söz konusu değildir. serbest zamanları değerlendirmek için insanların yöneldikleri rekreasyon etkinlikleri aktif veya pasif etkinliklerden oluşabildiği gibi katılımcıların zevk almalarını ve mutluluk olmalarını sağlamaktadır (Güngörmüş, 2007).

Literatürde yer alan araştırmalarda birçok farklı meslek grubundaki bireyin serbest zaman tercihlerinin farklı açılardan ele alındığı görülmekle beraber, özellikle ilköğretim çağında bulunan çocukların serbest zaman tercihleri üzerine yapılan araştırmaların sınırlı olduğu görülmektedir. İlköğretim çağında bulunan çocuklarda özellikle fiziksel aktivite içeren serbest zaman etkinliklerinin sağlık üzerine faydaları göz önünde bulundurulduğu zaman, ilköğretim öğrencilerinin serbest zamanlarını daha verimli geçirmeleri adına serbest zaman tercihlerinin incelendiği güncel araştırmalara gereksinim olduğu belirtilmektedir (Hekim ve Yüksel, 2015). Yapılan bu araştırmada da ortaokul öğrencilerinin serbest zaman tercihlerinin cinsiyet değişkenine göre incelenmesi amaçlanmıştır.

MATERYAL ve METOT

Araştırmanın Modeli

Yapılan bu çalışmada betimsel (tarama) araştırma modeli kullanılmıştır. Betimsel araştırma modeline göre yapılan çalışmalarda örnekleme oluşturan bireylerin konuya ilişkin özelliklerinin yaş, cinsiyet, medeni durum, öğrenim düzeyi ve ekonomik durum gibi demografik özelliklere göre incelenmesi amaçlanmaktadır (Can, 2014). Yapılan bu çalışmada da ortaokul öğrencilerinin serbest zaman tercihlerinin cinsiyet değişkenine göre incelenmesi amaçlanmıştır.

Araştırma Grubu

Araştırmaya 2015-2016 eğitim ve öğretim yılında Mersin ilinde bulunan Tarsus Ortaokulunda öğrenim görmekte olan 77 kadın ve 74 erkek olmak üzere toplam 151 ortaokul öğrencisi katılmıştır. Araştırmaya katılan öğrenciler ortaokul içerisinde basit tesadüfî yöntem ile seçilmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilere veri toplama anketi ders dışı zamanlarında uygulanmıştır. Araştırma grubunu oluşturan ortaokul öğrencilerinin sahip oldukları demografik özellikler Tablo 1’de belirtilmiştir.

Tablo 1. Araştırmaya katılan öğrencilerin demografik özellikleri

Değişken	Seçenek	n	f
Cinsiyet	Kadın	77	51,0
	Erkek	74	49,0
	Toplam	151	100,0
Yaş	10	3	2,0
	11	26	17,2
	12	37	24,5
	13	55	36,4
	14	29	19,2
	15	1	,7
Ekonomik durum	Toplam	151	100,0
	İyi	81	53,6
	Orta	68	45,0
	Düşük	2	1,3
	Toplam	151	100,0

Verilerin Toplanması

Araştırmada veri toplama aracı olarak anket kullanılmış olup, kullanılan anket iki bölümden oluşmaktadır. Anketin ilk bölümünde araştırmaya katılan öğrencilerin sahip oldukları demografik özelliklerin belirlenmesini amaçlayan üç soru bulunmaktadır. Söz konusu üç soru ile öğrencilerin yaş, cinsiyet ve ekonomik durumlarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Anketin ikinci bölümünde öğrencilerin serbest zamanlarında tercih ettikleri aktivite türlerini ve aktivitelere katılma sıklıklarını belirlemeyi amaçlayan sorular yer almaktadır. Öğrencilerin katıldıkları serbest zaman etkinliklerinin ve etkinliklere katılım sıklıklarının belirlenmesinde Tel (2007) tarafından geliştirilen boş zaman değerlendirme anketi kullanılmıştır. Söz konusu ankette boş zamanların değerlendirilme biçimleri ve boş zamanları değerlendirmeye etki eden unsurlara ilişkin ayrıntılı sorular ve bölümler yer almaktadır. Bu çalışmada sadece ankette yer alan ve toplam 17 sorudan oluşan boş zaman anketinden faydalanılmıştır. Ankette yer alan sorulara öğrenciler her zaman (1), sıklıkla (2), ara sıra (3), nadiren (4), hiçbir zaman (5) şeklinde yanıt vermektedirler. Böylece öğrencilerin hem serbest zaman tercihleri hem de her serbest zaman aktivitesine katılma sıklığı da tespit edilmektedir.

İstatistiksel Analiz

Araştırmada elde edilen verilerin istatistiksel analizinde SPSS 22.0 programından yararlanılmış olup, araştırmaya katılan öğrencilerin yaş, cinsiyet ve ekonomik özelliklerine göre dağılımlarının belirlenmesinde frekans analizinden yararlanılmıştır. Öğrencilerin serbest zaman etkinlik tercihlerinin cinsiyete göre karşılaştırılmasında ki-kare analizi kullanılmıştır. Ki-kare analizi iki nitel (sınıflamalı) değişkenin kategorileri arasındaki ilişkinin incelenmesinde kullanılan bir analiz yöntemidir (Can, 2014).

BULGULAR

Tablo 2. Öğrencilerin serbest zamanlarında “Hiçbir şeyle uğraşmam, dinlenirim” seçeneğine verdikleri cevapların cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılması

Katılma Sıklığı	Frekans / Yüzde	Cinsiyet		Toplam	x ²	p
		Kadın	Erkek			
Her Zaman	f	1	1	2		
	%	50,0	50,0	100,0		
Sıklıkla	f	5	6	11		
	%	45,5	54,5	100,0		
Ara sıra	f	21	23	44		
	%	47,7	52,3	100,0		
Nadiren	f	39	31	70	1,034	,905
	%	55,7	44,3%	100,0		
Hiçbir zaman	f	11	12	23		
	%	47,8	52,2	100,0		
Toplam	f	77	73	150		
	%	51,3	48,7	100,0		

Tablo 2 incelendiği zaman, araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin serbest zamanlarında “Hiçbir şeyle uğraşmam, dinlenirim” seçeneğine verdikleri cevapların cinsiyetlerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>0.05$). Bunun yanında öğrencilerin serbest zamanlarında “Hiçbir şeyle uğraşmam, dinlenirim” seçeneğine genel olarak “ara sıra” ve “nadiren” yanıtını verdikleri belirlenmiştir.

Tablo 3. Öğrencilerin serbest zamanlarında “Kitap, gazete, dergi okurum” seçeneğine verdikleri cevapların cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılması

Katılma Sıklığı	Frekans / Yüzde	Cinsiyet		Toplam	x ²	p
		Kadın	Erkek			
Her Zaman	f	19	7	26	9,354	,053
	%	73,1	26,9	100,0		
Sıklıkla	f	27	22	49		
	%	55,1	44,9	100,0		
Ara sıra	f	24	31	55		
	%	43,6	56,4	100,0		
Nadiren	f	6	11	17		
	%	35,3	64,7	100,0		
Hiçbir zaman	f	1	3	4		
	%	25,0	75,0	100,0		
Toplam	f	77	74	151		
	%	51,0	49,0	100,0		

Tablo 3 incelendiği zaman, öğrencilerin serbest zamanlarında “Kitap, gazete, dergi okurum” seçeneğine verdikleri cevapların cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>0.05$). Elde edilen bulgulara göre hem kadın hem de erkek öğrencilerin serbest zamanlarında “sıklıkla” veya “ara sıra” kitap, gazete, dergi okudukları sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 4. Öğrencilerin serbest zamanlarında “Müzik dinlerim veya müzik aleti çalarım” seçeneğine verdikleri cevapların cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılması

Katılma Sıklığı	Frekans / Yüzde	Cinsiyet		Toplam	x ²	p
		Kadın	Erkek			
Her Zaman	f	30	19	49	4,785	,310
	%	61,2	38,8	100,0		
Sıklıkla	f	22	20	42		
	%	52,4	47,6	100,0		
Ara sıra	f	14	22	36		
	%	38,9	61,1	100,0		
Nadiren	f	8	8	16		
	%	50,0	50,0	100,0		
Hiçbir zaman	f	3	5	8		
	%	37,5	62,5	100,0		
Toplam	f	77	74	151		
	%	51,0	49,0	100,0		

Tablo 4’e göre, öğrencilerin serbest zamanlarında “Müzik dinlerim veya müzik aleti çalarım” görüşüne katılma düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>0.05$). Elde edilen bulgulara göre hem kadın hem de erkek öğrencilerin serbest zamanlarında “Müzik dinlerim veya müzik aleti çalarım” görüşüne çoğunlukla “her zaman” ve “sıklıkla” cevabı verdikleri belirlenmiştir.

Tablo 5. Öğrencilerin serbest zamanlarında “TV, Video izlerim” seçeneğine verdikleri cevapların cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılması

Katılma Sıklığı	Frekans / Yüzde	Cinsiyet		Toplam	χ^2	p
		Kadın	Erkek			
Her Zaman	f	23	23	46	2,516	,642
	%	50,0	50,0	100,0		
Sıklıkla	f	26	31	57		
	%	45,6	54,4	100,0		
Ara sıra	f	20	14	34		
	%	58,8	41,2	100,0		
Nadiren	f	7	6	13		
	%	53,8	46,2	100,0		
Hiçbir zaman	f	1	0	1		
	%	100,0	0,0	100,0		
Toplam	f	77	74	151		
	%	51,0	49,0	100,0		

Tablo 5’e göre, öğrencilerin serbest zamanlarında “TV, Video izlerim” görüşüne katılma düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>0.05$). Elde edilen bulgulara göre hem kadın hem de erkek öğrencilerin serbest zamanlarında “TV, Video izlerim” görüşüne çoğunlukla “her zaman” ve “sıklıkla” cevabı verdikleri belirlenmiştir.

Tablo 6. Öğrencilerin serbest zamanlarında “Sinema veya tiyatroya giderim” seçeneğine verdikleri cevapların cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılması

Katılma Sıklığı	Frekans / Yüzde	Cinsiyet		Toplam	χ^2	p
		Kadın	Erkek			
Her Zaman	f	5	6	11	7,406	,116
	%	45,5	54,5	100,0		
Sıklıkla	f	12	16	28		
	%	42,9	57,1	100,0		
Ara sıra	f	29	23	52		
	%	55,8	44,2	100,0		
Nadiren	f	29	20	49		
	%	59,2	40,8	100,0		
Hiçbir zaman	f	2	9	11		
	%	18,2	81,8	100,0		
Toplam	f	77	74	151		
	%	51,0	49,0	100,0		

Tablo 6’ya göre, öğrencilerin serbest zamanlarında “Sinema veya tiyatroya giderim” görüşüne katılma düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>0.05$). Elde edilen bulgulara göre hem kadın hem de erkek öğrencilerin serbest zamanlarında “Sinema veya tiyatroya giderim” görüşüne çoğunlukla “ara sıra” ve “nadiren” cevabı verdikleri belirlenmiştir.

Tablo 7. Öğrencilerin serbest zamanlarımda “Çarşı, Pazar gezer, alışveriş yaparım” seçeneğine verdikleri cevapların cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılması

Katılma Sıklığı	Frekans / Yüzde	Cinsiyet		Toplam	x ²	p
		Kadın	Erkek			
Her Zaman	f	8	5	13	12,116	,017
	%	61,5	38,5	100,0		
Sıklıkla	f	19	11	30		
	%	63,3	36,7	100,0		
Ara sıra	f	34	23	57		
	%	59,6	40,4	100,0		
Nadiren	f	11	22	33		
	%	33,3	66,7	100,0		
Hiçbir zaman	f	5	13	18		
	%	27,8	72,2	100,0		
Toplam	f	77	74	151		
	%	51,0	49,0	100,0		

Tablo 7’ye göre, öğrencilerin serbest zamanlarımda “Çarşı, Pazar gezer, alışveriş yaparım” görüşüne katılma düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir (p<0.05). Elde edilen bulgulara göre erkek öğrenciler ile kıyaslandığı zaman kadın öğrencilerin serbest zamanlarında çarşı, Pazar gezme ve alışveriş yapma düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 8. Öğrencilerin serbest zamanlarımda “Spor yaparım, spor yarışmaları izlerim” seçeneğine verdikleri cevapların cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılması

Katılma Sıklığı	Frekans / Yüzde	Cinsiyet		Toplam	x ²	p
		Kadın	Erkek			
Her Zaman	f	20	44	64	21,727	,001
	%	31,3	68,8	100,0		
Sıklıkla	f	14	14	28		
	%	50,0	50,0	100,0		
Ara sıra	f	17	8	25		
	%	68,0	32,0	100,0		
Nadiren	f	19	6	25		
	%	76,0	24,0	100,0		
Hiçbir zaman	f	7	2	9		
	%	77,8	22,2	100,0		
Toplam	f	77	74	151		
	%	51,0	49,0	100,0		

Tablo 8’e göre, öğrencilerin serbest zamanlarımda “Spor yaparım, spor yarışmaları izlerim” görüşüne katılma düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir (p<0.05). Elde edilen bulgulara göre kadın öğrenciler ile kıyaslandığı zaman erkek öğrencilerin serbest zamanlarında spor yapma ve spor yarışmaları izleme düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 9. Öğrencilerin serbest zamanlarında “Sosyal ve kültürel faaliyetlere katılım” seçeneğine verdikleri cevapların cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılması

Katılma Sıklığı	Frekans / Yüzde	Cinsiyet		Toplam	x ²	p
		Kadın	Erkek			
Her Zaman	f	13	17	30	1,824	,768
	%	43,3	56,7	100,0		
Sıklıkla	f	14	15	29		
	%	48,3	51,7	100,0		
Ara sıra	f	22	20	42		
	%	52,4	47,6	100,0		
Nadiren	f	22	19	41		
	%	53,7	46,3	100,0		
Hiçbir zaman	f	6	3	9		
	%	66,7	33,3	100,0		
Toplam	f	77	74	151		
	%	51,0	49,0	100,0		

Tablo 9’a göre, öğrencilerin serbest zamanlarında “Sosyal ve kültürel faaliyetlere katılım” görüşüne katılma düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>0.05$). Elde edilen bulgulara göre hem kadın hem de erkek öğrencilerin serbest zamanlarında “Sosyal ve kültürel faaliyetlere katılım” görüşüne çoğunlukla “ara sıra” ve “nadiren” cevabı verdikleri belirlenmiştir.

Tablo 10. Öğrencilerin serbest zamanlarında “Ailem ile vakit geçiririm” seçeneğine verdikleri cevapların cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılması

Katılma Sıklığı	Frekans / Yüzde	Cinsiyet		Toplam	x ²	p
		Kadın	Erkek			
Her Zaman	f	56	42	98	7,025	,070
	%	57,1	42,9	100,0		
Sıklıkla	f	19	24	43		
	%	44,2	55,8	100,0		
Ara sıra	f	1	7	8		
	%	12,5	87,5	100,0		
Nadiren	f	1	1	2		
	%	50,0	50,0	100,0		
Hiçbir zaman	f	77	74	151		
	%	51,0	49,0	100,0		
Toplam	f	56	42	98		
	%	57,1	42,9	100,0		

Tablo 10’a göre, öğrencilerin serbest zamanlarında “Ailem ile vakit geçiririm” görüşüne katılma düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>0.05$). Elde edilen bulgulara göre hem kadın hem de erkek öğrencilerin serbest zamanlarında “Ailem ile vakit geçiririm” görüşüne çoğunlukla “her zaman” ve “sıklıkla” cevabı verdikleri belirlenmiştir.

Tablo 11. Öğrencilerin serbest zamanlarımda “Komşulara veya akrabalarımın giderim” seçeneğine verdikleri cevapların cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılması

Katılma Sıklığı	Frekans / Yüzde	Cinsiyet		Toplam	x ²	p
		Kadın	Erkek			
Her Zaman	f	14	11	25	4,144	,387
	%	56,0	44,0	100,0		
Sıklıkla	f	35	30	65		
	%	53,8	46,2	100,0		
Ara sıra	f	22	19	41		
	%	53,7	46,3	100,0		
Nadiren	f	4	10	14		
	%	28,6	71,4	100,0		
Hiçbir zaman	f	2	4	6		
	%	33,3	66,7	100,0		
Toplam	f	77	74	151		
	%	51,0	49,0	100,0		

Tablo 11’e göre, öğrencilerin serbest zamanlarımda “Komşulara veya akrabalarımın giderim” görüşüne katılma düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir (p>0.05). Elde edilen bulgulara göre hem kadın hem de erkek öğrencilerin serbest zamanlarımda “Komşulara veya akrabalarımın giderim” görüşüne çoğunlukla “her zaman” ve “sıklıkla” cevabı verdikleri belirlenmiştir.

Tablo 12. Öğrencilerin serbest zamanlarımda “Arkadaşlarımla sohbet eder veya gezerim” seçeneğine verdikleri cevapların cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılması

Katılma Sıklığı	Frekans / Yüzde	Cinsiyet		Toplam	x ²	p
		Kadın	Erkek			
Her Zaman	f	30	24	54	1,009	,799
	%	55,6	44,4	100,0		
Sıklıkla	f	28	27	55		
	%	50,9	49,1	100,0		
Ara sıra	f	15	18	33		
	%	45,5	54,5	100,0		
Nadiren	f	4	5	9		
	%	44,4	55,6	100,0		
Hiçbir zaman	f	77	74	151		
	%	51,0	49,0	100,0		
Toplam	f	30	24	54		
	%	55,6	44,4	100,0		

Tablo 12’ye göre, öğrencilerin serbest zamanlarımda “Arkadaşlarımla sohbet eder veya gezerim” görüşüne katılma düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir (p>0.05). Elde edilen bulgulara göre hem kadın hem de erkek öğrencilerin serbest zamanlarımda “Arkadaşlarımla sohbet eder veya gezerim” görüşüne çoğunlukla “her zaman” ve “sıklıkla” cevabı verdikleri belirlenmiştir.

Tablo 13. Öğrencilerin serbest zamanlarında “Kahvehane veya kafeteryaya giderim” seçeneğine verdikleri cevapların cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılması

Katılma Sıklığı	Frekans / Yüzde	Cinsiyet		Toplam	x ²	p
		Kadın	Erkek			
Her Zaman	f %	2 50,0	2 50,0	4 100,0	1,747	,782
Sıklıkla	f %	8 53,3	7 46,7	15 100,0		
Ara sıra	f %	13 50,0	13 50,0	26 100,0		
Nadiren	f %	12 40,0	18 60,0	30 100,0		
Hiçbir zaman	f %	40 54,1	34 45,9	74 100,0		
Toplam	f %	75 50,3	74 49,7	149 100,0		

Tablo 13’e göre, öğrencilerin serbest zamanlarında “Kahvehane veya kafeteryaya giderim” görüşüne katılma düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir (p>0.05). Elde edilen bulgulara göre hem kadın hem de erkek öğrencilerin serbest zamanlarında “Kahvehane veya kafeteryaya giderim” görüşüne çoğunlukla “ara sıra” ve “hiçbir zaman” cevabı verdikleri belirlenmiştir.

Tablo 14. Öğrencilerin serbest zamanlarında “Hobilerimle ilgilenirim” seçeneğine verdikleri cevapların cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılması

Katılma Sıklığı	Frekans / Yüzde	Cinsiyet		Toplam	x ²	p
		Kadın	Erkek			
Her Zaman	f %	35 47,9	38 52,1	73 100,0	1,135	,889
Sıklıkla	f %	22 56,4	17 43,6	39 100,0		
Ara sıra	f %	15 55,6	12 44,4	27 100,0		
Nadiren	f %	3 42,9	4 57,1	7 100,0		
Hiçbir zaman	f %	2 50,0	2 50,0	4 100,0		
Toplam	f %	77 51,3	73 48,7	150 100,0		

Tablo 14’e göre, öğrencilerin serbest zamanlarında “Hobilerimle ilgilenirim” görüşüne katılma düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir (p>0.05). Elde edilen bulgulara göre hem kadın hem de erkek öğrencilerin serbest zamanlarında “Hobilerimle ilgilenirim” görüşüne çoğunlukla “her zaman” ve “sıklıkla” cevabı verdikleri belirlenmiştir.

Tablo 15. Öğrencilerin serbest zamanlarında “İnternette vakit geçiririm (chat, oyun, hobi)” seçeneğine verdikleri cevapların cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılması

Katılma Sıklığı	Frekans / Yüzde	Cinsiyet		Toplam	x ²	p
		Kadın	Erkek			
Her Zaman	f	13	23	36	15,286	,004
	%	36,1	63,9	100,0		
Sıklıkla	f	16	26	42		
	%	38,1	61,9	100,0		
Ara sıra	f	24	18	42		
	%	57,1	42,9	100,0		
Nadiren	f	17	5	22		
	%	77,3	22,7	100,0		
Hiçbir zaman	f	7	2	9		
	%	77,8	22,2	100,0		
Toplam	f	77	74	151		
	%	51,0	49,0	100,0		

Tablo 15’e göre, öğrencilerin serbest zamanlarında “İnternette vakit geçiririm (chat, oyun, hobi)” görüşüne katılma düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir (p<.05). Elde edilen bulgulara göre kadın öğrenciler ile kıyaslandığı zaman erkek öğrencilerin serbest zamanlarında internette vakit geçirme düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 16. Öğrencilerin serbest zamanlarında “Ava giderim (kara ve su avı)” seçeneğine verdikleri cevapların cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılması

Katılma Sıklığı	Frekans / Yüzde	Cinsiyet		Toplam	x ²	p
		Kadın	Erkek			
Her Zaman	f	0	5	5	36,158	,001
	%	0,0	100,0	100,0		
Sıklıkla	f	1	8	9		
	%	11,1	88,9	100,0		
Ara sıra	f	1	16	17		
	%	5,9	94,1	100,0		
Nadiren	f	9	13	22		
	%	40,9	59,1	100,0		
Hiçbir zaman	f	66	32	98		
	%	67,3	32,7	100,0		
Toplam	f	77	74	151		
	%	51,0	49,0	100,0		

Tablo 16’ya göre, öğrencilerin serbest zamanlarında “Ava giderim (kara ve su avı)” görüşüne katılma düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir (p<.05). Elde edilen bulgulara göre kadın öğrenciler ile kıyaslandığı zaman erkek öğrencilerin serbest zamanlarında ava gitme düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Araştırmanın sonunda hem kadın hem de erkek öğrencilerin serbest zamanlarında hiçbir şeyle uğraşmama ya da dinlenme, sinema veya tiyatroya gitme, sosyal ve kültürel faaliyetlere katılma, kahvehane veya kafeteryaya gitme gibi aktiviteleri genel olarak “ara sıra” veya “nadiren” tercih ettikleri belirlenmiş, söz konusu serbest zaman tercihlerinin öğrencilerinin cinsiyetlerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir. Bunun yanında araştırmaya katılan kadın ve erkek öğrencilerin serbest zamanlarında kitap, dergi veya gazete okumayı “sıklıkla” veya “ara sıra” tercih ettikleri belirlenmiştir. Bunun yanında hem kadın hem de erkek öğrencilerin serbest zamanlarında müzik dinleme veya müzik aleti çalma, TV veya video izleme, aile ile vakit geçirme, arkadaşları sohbet etme veya gezme, hobileri ile ilgilenmeyi “her zaman” veya “sıklıkla” tercih ettikleri belirlenmiş, söz konusu serbest zaman tercihlerine katılım sıklıklarının cinsiyete göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bilindiği gibi serbest zaman tercihlerini etkileyen unsurların başında kişinin sahip olduğu beklenti ve gereksinimler yer almaktadır (Hekim ve Eraslan, 2015). Araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin serbest zaman tercihlerinin büyük bir bölümünün cinsiyete göre farklılaşmamasının temelinde de öğrencilerin aynı gelişim döneminde bulunmalarının, buna paralel olarak serbest zamanlardan beklentilerinin birbirine yakın olmasının yattığı düşünülebilir.

Ortaokul öğrencileri üzerinde yapılan benzer bir çalışmada, öğrencilerin büyük bir bölümünün internette vakit geçirir (chat, oyun, hobi), çarşı, pazar gezer, alışveriş yaparım, boş zamanlarımda dinlenirim, kitap, gazete, dergi okurum, spor yaparım, spor yarışmaları izlerim, sosyal ve kültürel faaliyetlere katılırım ve “komşulara veya akrabalarımın giderim seçeneklerine ara sıra katıldıklarımı belirlenmiştir. Aynı çalışmada öğrencilerin her zaman veya sıklıkla tercih ettikleri serbest zaman aktivitelerinin başında müzik dinleme veya müzik aleti çalma, TV, video izleme, spor yapma, spor yarışmaları izleme, ailesi ile vakit geçirme, arkadaşları ile sohbet etme veya gezme, hobileri ile (sevdiği işlerle) uğraşma gibi aktivitelerin geldiği tespit edilmiştir. Bunun yanında öğrencilerin sinema veya tiyatroya gitme, kahvehane veya kafeteryaya gitme, ava gitme gibi serbest zaman etkinliklerini düşük düzeyde tercih ettikleri sonucuna ulaşılmıştır (Hekim & Yüksel, 2015).

Araştırmaya katılan öğrencilerin serbest zamanlarında çarşı, pazar gezme ve alışveriş yapma, spor yapma ve spor yarışmaları izleme, internette vakit geçirme ve ava gitme tercihlerinin cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur. Elde edilen bulgulara göre serbest zaman aktivitesi olarak çarşı, Pazar gezme ve alışveriş yapma ile komşu ya da akraba ziyaretlerine gitme aktivitelerinin kadın öğrenciler tarafından, spor yapma, spor yarışmaları izleme ve ava gitme gibi serbest zaman aktivitelerinin erkek öğrenciler tarafından daha fazla tercih edildiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçların ortaya çıkmasının temelinde kız ve erkek çocuklarının yetiştirilme tarzları arasında farklılık bulunmasının etkili olduğu düşünülebilir. Erkek çocuklarının serbest zamanlarında spor etkinliklerine katılım düzeylerinin kız çocuklarından daha yüksek olmasının temelinde ise erkek çocuklarının spora yönelik tutumlarının daha yüksek olmasının yattığı söylenebilir. Nitekim literatürde yer alan bazı araştırma bulguları da erkek çocuklarının beden eğitimi ve spor etkinliklerine yönelik tutumlarının kız çocuklarından daha yüksek olduğunu göstermektedir (Balyan, Balyan & Kiremitçi, 2012; Koca, Aşçı & Demirhan, 2005; Kangalgil, Hünük & Demirhan, 2006). Alparlan’a (2008) erkek çocukları ile kıyaslandığı zaman kız çocukları kendilerini fiziksel olarak daha yetersiz ve güçsüz görmektedirler. Bunun yanında kız çocukları ile kıyaslandığı zaman erkek çocuklarının daha fazla dışa dönük ve sosyal bir kişilik yapısına sahip oldukları bilinmektedir. Bu nedenle erkek çocuklarının spor

etkinliklerine yönelik olarak kız çocuklarından daha yüksek olumlu tutum ve yaklaşıma sahip olmaları muhtemel bir sonuçtur.

Sonuç olarak, ortaokul öğrencilerinin farklı düzeylerde birçok serbest zaman etkinliğine katıldıkları, öğrencilerin tercih ettikleri birçok serbest zaman aktivitesinin cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiş, bu sonucun ortaya çıkmasının temelinde hem kadın hem de erkek öğrencilerin aynı gelişim döneminde bulunmalarının ve serbest zaman tercihlerinden beklentilerinin benzer olmasının yattığı düşünülmüştür. Öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre sporla ilişkili serbest zaman tercihlerinin erkek öğrencilerin lehine yüksek olmasında ise erkek çocuklarının spora yönelik tutumlarının kız çocuklarından daha yüksek olmasının etkili olduğu düşünülmüş, bu düşünce literatürde yer alan araştırma bulguları ile desteklenmiştir. Araştırmada elde edilen ve literatürde yer alan bulgular ışığında ortaokul çağında bulunan çocuklarda serbest zaman tercihleri üzerinde cinsiyetin önemli bir belirleyici olduğu söylenebilir. Bu dönemde kız ve erkek çocuklarının serbest zaman tercihleri arasında bazı farklılıklar bulunmasının temelinde Türk toplumunda kız ve erkek çocuklarının farklı yetiştirilme tarzlarına sahip olmalarının ve yaş dönemleri itibarıyla ilgi alanlarının farklı olmasının etkili olduğu düşünülebilir.

KAYNAKLAR

- Alparslan, S. (2008). *Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi öğretmenlerinin sergilediği öğretim davranışlarına ilişkin alguları ve öğrencilerin bu derse karşı geliştirdikleri tutumları*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Balcı, V., & İlhan, A. (2006). Türkiye'deki Üniversite Öğrencilerinin Rekreatif Etkinliklere Katılım Düzeylerinin Belirlenmesi. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 4(1), 11-18.
- Balyan, M., Balyan, K. Y., & Kiremitçi, O. (2012). Farklı sportif etkinliklerin ilköğretim 2. kademe öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutum, sosyal beceri ve öz yeterlik düzeylerine etkileri. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 14(2), 196-201.
- Belli, E., & Gürbüz, A. (2012, Nisan). *Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi akademik personelinin rekreasyon faaliyetlerinin incelenmesi*. I. Rekreasyon Araştırmaları Kongresi, Antalya.
- Can, A. (2014). *SPSS ile bilimsel araştırma sürecinde nicel veri analizi*. 2. Baskı. Ankara: Pegem Akademi.
- Güngörmüş, H. A. (2007). *Özel sağlık-spor merkezlerinden hizmet alan bireyleri rekreasyonel egzersize güdüleyen faktörler*. Yayınlanmamış doktora tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Hekim, M., & Eraslan, M. (2015). *Spor yöneticiliği bölümü öğrencilerinin rekreatif tercihlerinin incelenmesi (Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi örneği)*. III. Rekreasyon Araştırmaları Kongresi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Hekim, M., & Yüksel, Y. (2015). *Kırsal kesimde yaşayan ortaokul öğrencilerinin rekreatif tercihlerinin göre incelenmesi (Ağlasun İlçesi örneği)*. III. Rekreasyon Araştırmaları Kongresi, 5-7 Kasım 2015 Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Kangalgil, M., Hünük, D., & Demirhan, G. (2006). İlköğretim, lise ve üniversite öğrencilerinin beden eğitimi ve spora ilişkin tutumlarının karşılaştırılması. *Hacettepe Spor Bilimleri Dergisi*, 17(2), 48-57.

- Koca, C., Aşçı, F. H., & Demirhan, G. (2005). Attitudes toward physical education and class preferences of turkish adolescents in terms of school gender composition. *Adolescence*, 40(15), 365-375.
- Mclean, D. D., Hurd, A.R., & Rogers, N. B. (2008). *Kraus' recreation and leisure in modern society*. 9. Edition. USA: Jones And Bartlett Publishers.
- Riordan, J., & Jones, R. (1999). *Sport and physical education in Chine*.1. Edition. London: Spon Press.
- Sevil, T. (2012). Boş zaman ve rekreasyon: kavram ve özellikler. Kocaekşi, S (Ed.) *Boş zaman ve rekreasyon yönetimi* (ss. 3-25). Eskişehir: Açık Öğretim Fakültesi Yayınları.
- Siedentop, D. (2009). *Introduction to physical education, fitness, and sport*. New York: McGraw-Hill.
- Tel, M. (2007). *Öğretim üyelerinin boş zaman etkinlikleri üzerine sosyolojik bir araştırma: Doğu Anadolu örneği*. yayımlanmamış Doktora Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.

EXTENDED ABSTRACT

The purpose of this research is to examine the free time preference according to their gender of middle school students. Descriptive study (screening) research model was used in this study. Total 151 middle school students, 77 of the participants were female and 74 were male, participated in this study. Students are selected from Tarsus district participated in the study. Students in the study were selected by simple coincidence of method in Tarsus middle school. Questionnaire is used as a data collection tool in this study, used questionnaire consists of two parts. In the first part of the questionnaire it includes three demographic questions to identify age, gender and economic status in children. In the second part of the questionnaire contains questions aimed at identifying students their preferred activities in the free time. The free time questionnaire developed by Tel (2007) was used for determine to students free time preference. Students answer the survey questions (1), often (2) sometimes (3) rarely (4), never (5). SPSS 22.0 software was used for the statistical analysis. Frequency analysis was used to determine the distribution by gender, age and economic characteristics in middle school children. The chi-square analysis was used for comparison the free time activities preference by gender.

At the end of study, it was found that "I rest my free time" views didn't differ by gender ($p>0.05$). According to the findings, the frequency of the rest in free time to be preferred "occasionally" or "rarely" both male and female students.

It was found that "Books, newspapers and magazine read in my free time" views didn't differ by gender ($p>0.05$). According to the findings, the frequency of the rest in free time to be preferred "occasionally" or "often" both male and female students.

It was found that "Books, newspapers and magazine read in my free time" views didn't differ by gender ($p>0.05$). According to the findings, the frequency of the rest in free time to be preferred "occasionally" or "often" both male and female students.

It was found that "Listen to music or musical instrument player in my free time" views didn't differ by gender ($p>0.05$). According to the findings, the frequency of the rest in free time to be preferred "always" or "often" both male and female students.

It was found that “TV, video watch in my free time” views didn’t differ by gender ($p>0.05$). According to the findings, the frequency of the rest in free time to be preferred "always" or "often" both male and female students.

It was found that “I go to the cinema or theater in my free time” views didn’t differ by gender ($p>0.05$). According to the findings, the frequency of the rest in free time to be preferred "occasionally" or “rarely” both male and female students.

It was found that “Participation in social and cultural activities” views didn’t differ by gender ($p>0.05$). According to the findings, the frequency of the rest in free time to be preferred "occasionally" or “rarely” both male and female students.

It was found that “I spend time with my family in my free time” views didn’t differ by gender ($p>0.05$). According to the findings, the frequency of the rest in free time to be preferred "always" or “often" both male and female students.

It was found that “I go to the neighbors and relatives in my free time” views didn’t differ by gender ($p>0.05$). According to the findings, the frequency of the rest in free time to be preferred "always" or “often" both male and female students.

It was found that “I can chat with my friends or visit in my free time” views didn’t differ by gender ($p>0.05$). According to the findings, the frequency of the rest in free time to be preferred "always" or “often" both male and female students.

It was found that “I go to the coffee shop or café in my free time” views didn’t differ by gender ($p>0.05$). According to the findings, the frequency of the rest in free time to be preferred "sometimes" or “never" both male and female students.

It was found that “I take care of my hobbies in my free time” views didn’t differ by gender ($p>0.05$). According to the findings, the frequency of the rest in free time to be preferred "always" or “often" both male and female students.

It was found that “I take care of my hobbies in my free time” views didn’t differ by gender ($p>0.05$). According to the findings, the frequency of the rest in free time to be preferred "always" or “often" both male and female students.

It was found that “I spent time on the Internet in my free time” views statistically differ by gender ($p>0.05$). According to the findings, compare to female students, male students more spend time Internet in free time.

It was found that “I go to hunting in my free time” views statistically differ by gender ($p>0.05$). According to the findings, compare to female students, male students more go to hunting in free time.

It was found that “I go to bazaar and shopping in my free time” views statistically differ by gender ($p>0.05$). According to the findings, compare to male students, female students more go to bazaar and shopping in free time.

It was found that “Sports do, I watch sports competitions in my free time” views statistically differ by gender ($p>0.05$). According to the findings, compare to female students, male students more interested in sport activities in free time.

ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN BEDEN EĞİTİMİ DERSİNE YÖNELİK TUTUMLARININ SINIF VE CİNSİYET DEĞİŞKENLERİNE GÖRE İNCELENMESİ

TO INVESTIGATE OF ATTITUDE TOWARDS THE PHYSICAL EDUCATION IN SECONDARY STUDENTS ACCORDING TO CLASS AND GENDER VARIABLES

¹Vedat ULUIŞIK*

¹USO Anadolu Lisesi, Burdur, Türkiye

* e-mail: vedat151515@gmail.com

ÖZET

Bu araştırmada ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada öğrencilerin tutumları cinsiyet ve öğrenim görölün sınıf düzeyine göre karşılaştırılmıştır. Araştırmaya 91 kadın ve 59 erkek olmak üzere toplam 150 ortaöğretim öğrencisi katılmıştır. ÖĞrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının belirlenmesinde Güllü ve Güçlü (2009) tarafından geliştirilen ‘‘Beden EĞitimi Dersi Tutum Ölçeği’’ kullanılmıştır. Elde edilen verilerin analizinde SPSS 22.0 veri analiz programında frekans, Independent t test ve One Way ANOVA analizlerinden yararlanılmıştır. Araştırmanın sonunda, ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>0.05$). Benzer şekilde, öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının öğrenim gördükleri sınıf düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p>0.05$). Elde edilen bu sonuçlara göre, ortaöğretim öğrencilerinde cinsiyet ve sınıf değişkenlerinin beden eğitimi dersine yönelik tutum üzerinde belirleyici olmadığı söylenebilir.

Anahtar kelimeler: Ortaöğretim, beden eğitimi dersi, tutum

ABSTRACT

In this study, we aimed to investigate high school students' attitudes towards physical education classes. Attitudes of students were compared by sex and the class level in the study Total 150 high school students, consist of 91 women and 59 men, participated in this study. To determine the students physical education attitudes was used ‘‘Physical Education Attitude Scale’’ developed by Gullu & Guclu (2009). The frequency analysis, independent t test and One Way ANOVA analysis used in SPSS 22.0 data analysis software. At the end of the study, there is no significant difference in woman and men students physical education attitudes ($p>0.05$). Similarly, there is no statistically difference physical education attitudes according to students grade level ($p>0.05$). According to the results obtained, it can be said students gener status and grade level are not a significant determinant to physical education attitudes.

Keywords: Secondary education, physical education, attitude

JEL CODES: L83, I20, I29

GİRİŞ

EĞitim, toplumsal açıdan kültürlenme süreci olarak tanımlanmakta olup (Demirel & Kaya, 2007), eğitimin temel amaçlarının başında öğrencilerin sahip oldukları gizil güç ve yetenekleri ortaya çıkarmak, öğrencilerin sahip oldukları yetenek ve becerileri üst seviyeye çıkarmak gelmektedir. Bunun yanında, öğrencilerin zihinsel, sosyal, fiziksel ve duygusal özelliklerinin bir bütün olarak geliştirilmesi modern eğitim anlayışının bir gereği olarak değerlendirilmektedir (Kangalgil, Hünük & Demirhan, 2006). EĞitim belirli süreçlerden oluşmaktadır. EĞitim süreçlerinin sonunda öğrencilerin davranışlarında bazı değişiklikler gözlenmektedir (Erden, 2012). ÖĞrencilerde eğitim yoluyla gözlenen davranış değişikliklerinin başında yaratıcılığın gelişmesi, bilimsel veriyi kullanabilme, kültürel değerleri öğrenme ve kendine güven duygusunun gelişmesi gelmektedir. Söz konusu

değişiklikler öğrenci ile sınırlı kalırken, eğitimin toplumsal açıdan da bazı fonksiyonları olduğu belirtilmektedir. Eğitimin toplumsal fonksiyonlarının başında nitelikli insan gücünün yetiştirilmesi gelmektedir (Hoşgörür & Taştan, 2007).

Eğitim amaçlarına katkıda bulunan derslerden birisi de beden eğitimi dersleri olup, beden eğitimi derslerinin eğitimin genel amaçlarına birçok açıdan katkı sağladığı ifade edilmektedir (Alparlan, 2008). Türkiye’de beden eğitimi dersleri hem ilköğretim hem de ortaöğretim müfredatı içerisinde zorunlu ders olarak işlenmektedir (Demirhan, 2006). Kavramsal açıdan beden eğitimi “Bireyin sağlığının ve moral verimliliğinin artırılmasını, karakter oluşumunun desteklenmesini, milli yönden güçlü, toplumsal açıdan ortak davranış becerileri kazanılmasını amaçlayan sistemli eğitim faaliyetleridir” şeklinde tanımlanmaktadır (Aras, 2013). Diğer bir tanıma göre beden eğitimi “Kişinin bedensel ve ruhsal sağlığını geliştirmek için organizmanın bütünlük ilkesine dayalı tüm kişiliğin eğitimidir” şeklinde tanımlanmıştır (Alparlan, 2008). Bu özellikleri nedeniyle beden eğitimi dersleri genel eğitimin tamamlayıcısı olarak değerlendirilmektedir (Çelik & Pulur, 2011). Literatürde beden eğitimi ile ilgili yapılan tanımlar değerlendirildiği zaman, beden eğitiminin sadece fiziksel sağlık açısından değil, aynı zamanda psiko-sosyal gelişim ve toplumsal açıdan da önemli bir eğitim faaliyeti olduğu söylenebilir.

Tutumlar insan yaşamında önemli bir yere sahip olup, insan davranışlarını etkileyen unsurlar olarak değerlendirilmektedir (Üstüner, 2006). Kavramsal açıdan ele alındığı zaman tutum kavramına ilişkin ilk tanımların Alport ve Kaniz tarafından yapıldığı görülmektedir. Alport tutumu “Kişinin tüm nesnelere karşı göstereceği tepkiler ve durumlar üzerinde yönlendirici, etkin bir güç oluşturan ve denem bilgileri ile organize olan, bilişsel ve sinirsel bir davranışta bulunmaya hazır olma halidir şeklinde tanımlarken, Kaniz tutumu “Kişinin çevresinde bulunan nesne veya simgeleri karşı olumlu ya da olumsuz bir biçimde değerlendirme eğilimidir” şeklinde tanımlamıştır (İnceoğlu, 2010). Başer (2009) ise tutum kavramını “Kişiyi belli nesnelere, insanlar, sembol ya da durumlar karşısında belirli davranışlar sergilemeye güdüleyen öğrenilmiş eğilimler” şeklinde tanımlamıştır.

İnsan yaşamı üzerinde önemli etkileri olan ve davranışları yönlendiren tutum olgusunu oluşturan üç öge bulunmaktadır. Bunlar; bilişsel öge, davranışsal öge ve duyuşsal ögedir. Diğer bir ifade ile tutum, bilişsel, davranışsal ve duygusal bir dizge olarak değerlendirilmektedir (Karahana ve Kuru, 2015). Tutumun nesnesine ilişkin kanaat, inanç ve bilgiler tutumun bilişsel ögesini oluşturmaktadır. İnançlara bağlanmış olan heyecansal duygular tutumun duygusal ögesini meydana getirmektedir. Davranışsal öge ise belirli bir biçimde tepki vermeye hazırlık olmak şeklinde tanımlanmaktadır (Kavas, 2013). Bu tanımdan da anlaşılacağı gibi kişinin belirli bir konuda bildikleri (zihinsel öge) karşılaştıkları duruma hangi duygularla yaklaşacağını (olumsuz, nötr veya olumlu) ve karşılaştıkları durumlara karşı nasıl bir tavır ortaya koyacağını (davranışsal öge) belirlemektedir. Bunun yanında tutumların oluşması ve gelişmesinde söz konusu üç ögenin eşgüdümlü, uyumlu ve örgütsel bir biçimde çalışması gerekmektedir (İnceoğlu, 2010).

Tutum üzerine yapılan araştırmaların son yıllarda arttığı görülmekte olup, beden eğitimi dersine yönelik tutumların ele alındığı çalışmaların da hız kazandığı belirtilmektedir (Hünük, 2006). Beden eğitimi dersine yönelik tutum araştırmalarının artmasının temelinde beden eğitimi dersindeki öğrenci tutumlarının ders başarısı ve ders verimi üzerinde önemli bir belirleyici olmasının yattığı düşünülebilir. Trudeau & Shephard, genç bireylerin beden eğitimi ve spor etkinliklerine yönelik tutumlarının genellikle olumlu ve pozitif yönde olduğunu belirtmişlerdir (Trudeau & Shephard, 2005). Buna karşılık ortaöğretim dönemindeki

öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik olarak bazen olumsuz tutumlar geliştirdikleri de bilinmektedir (Yağcı, 2012). Beden eğitimi dersine yönelik tutumların olumsuz olması öğrencilerin ders verimlerini düşürmekte, derse devamsızlıkları arttırmaktadır. Bunun yanında beden eğitimi dersine yönelik tutumların olumsuz olması öğrencilerin derse verdikleri önemi azaltırken, dersin işleniş süreçlerinde de bazı sorunlar ortaya çıkmasına zemin hazırlamaktadır (Güllü ve Güçlü, 2009). Bu noktada öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarını etkileyen faktörlerin iyi analiz edilmesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Literatürde öğrencilerin sahip oldukları bazı demografik özelliklerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlar üzerinde önemli bir belirleyici olduğu belirtilmektedir (Gürbüz & Özkan, 2012). Yapılan bu çalışmada da ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının cinsiyet ve öğrenim görülen sınıf değişkenlerine göre incelenmesi amaçlanmıştır.

MATERYAL ve METOT

Araştırma modeli

Yapılan bu çalışmanın veri toplama sürecinde betimsel araştırma modellerinden olan tarama modeli kullanılmış, araştırma grubunun belirlenmesinde ise tesadüfî örneklem metodu kullanılmıştır.

Araştırma Grubu

Araştırmaya 2015-2016 eğitim ve öğretim yılında Burdur il merkezinde bulunan USO Anadolu Lisesinde öğrenim görmekte olan 91 kadın ve 59 erkek olmak üzere toplam 150 ortaöğretim öğrencisi katılmıştır. Araştırma grubunu oluşturan bireyler okul içerisinden tesadüfî yöntem ile seçilmiş, bunun yanında sadece gönüllü olan öğrenciler araştırmaya dâhil edilmiştir.

Verilerin Toplanması

Araştırmanın veri toplama sürecinde iki bölümden oluşan anket kullanılmıştır. Anketin ilk bölümünde öğrencilerin cinsiyet, yaş ve öğrenim gördükleri sınıf düzeylerini tespit etmeyi amaçlayan üç demografik soru bulunmaktadır. Anketin ikinci bölümünde ise öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutum düzeylerini belirlemeyi amaçlayan tutum ölçeği yer almaktadır. Öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının belirlenmesinde Güllü ve Güçlü (2009) tarafından geliştirilen ‘‘Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği’’ kullanılmıştır. Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği’nde 11 olumsuz ve 34 olumlu olmak üzere toplam 35 sorudan meydana gelmektedir. Ölçek tek boyutlu olup, tek faktörün açıkladığı varyans değeri %36,19 bulunmuştur. Ölçeğin güvenilirlik analizlerinde Cronbach Alfa değerinin 0,94, güvenilirlik katsayısının ise 0,80 olduğu belirlenmiştir. Ölçek 5’li likert tipinde olup, dereceleme biçimi ‘‘Tamamen Katılıyorum (5), Katılıyorum (4), Kararsızım (3), Katılmıyorum (2), Kesinlikle Katılmıyorum (1)’’ şeklinde yapılmaktadır. Ölçekte yer alan 11 olumsuz madde 3, 17, 19, 20, 24, 25, 26, 29, 30, 34, 35 ve 24 maddelerdir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 35 iken, alınabilecek en yüksek puan ise 175’dir (Güllü ve Güçlü, 2009).

İstatistiksel Analiz

Araştırmada elde edilen verilerin istatistiksel analizlerinde SPSS 22.0 veri analiz programında frekans, independent t test ve One Way ANOVA analizlerinden yararlanılmıştır. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre beden eğitimi dersine yönelik tutum puanlarının belirlenmesinde independent t test, sınıf değişkenine göre tutum puanlarının karşılaştırılmasında One Way ANOVA analizi kullanılmıştır.

BULGULAR

Tablo 1. Katılımcıların öğrenim gördükleri sınıflara göre dağılımları

Sınıf Düzeyi	n	%
9	57	38,0
10	60	40,0
11	23	15,3
12	10	6,7
Toplam	150	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin %38,0'ının 9. Sınıf, %40,0'ının 10. Sınıf, %15,3'ünün 11. Sınıf, %6,7'sinin 12. Sınıf olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 2. Katılımcıların cinsiyetlerine göre dağılımları

Cinsiyet	n	%
Kadın	91	60,7
Erkek	59	39,3
Toplam	150	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin %60,7'sinin kadın, %39,3'ünün ise erkek öğrencilerden oluştuğu belirlenmiştir.

Tablo 3. Katılımcıların yaş gruplarına göre dağılımları

Yaş Grupları	n	%
10	1	,7
14	5	3,3
15	43	28,7
16	62	41,3
17	27	18,0
18	12	8,0
Toplam	150	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin %0,7'sinin 10, %3,3'ünün 14, %28,7'sinin 15, %41,3'ünün 16, %18,0'ünün 17, %8,0'inin 18 yaş grubunda olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3. Katılımcıların sınıf değişkenine göre beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının karşılaştırılmasına ilişkin One Way ANOVA tablosu

Sınıf	n	X	Ss	F	p
9	57	139,25	20,817		
10	60	140,17	19,700		
11	23	130,43	27,283	2,223	,088
12	10	123,70	42,419		
Toplam	150	137,23	23,655		

Öğrenim görülen sınıf değişkenine göre incelendiği zaman, 9. ve 10. Sınıf öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutum puanlarının 11. ve 12. Sınıf öğrencilerinden daha yüksek olduğu görülmektedir. Ancak öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının

öğrenim gördükleri sınıfa göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p>0.05$).

Tablo 4. Katılımcıların cinsiyet değişkenine göre beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının karşılaştırılmasına ilişkin Independent t test tablosu

Cinsiyet	n	X	Ss	F	p
Kadın	91	134,19	24,369	,075	,050
Erkek	59	141,92	21,889		

Araştırmaya katılan erkek öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutum puanlarının kadın öğrencilerden daha yüksek olduğu belirlenmiş, ancak cinsiyetler arasındaki söz konusu farklılığın istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>0.05$).

TARTIŞMA ve SONUÇ

Öğrenim görülen sınıf değişkenine göre araştırmaya katılan öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumları değerlendirildiği zaman, en yüksek tutum puanına 9. ve 10. Sınıf öğrencilerinin sahip olduğu, 11. ve 12. Sınıf öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutum puanlarının daha düşük olduğu bulunmuştur. Elde edilen bu sonuca göre, araştırmaya katılan ortaöğretim öğrencilerinin sınıf düzeyi arttıkça beden eğitimi dersine yönelik tutum puanlarının azaldığı görülmektedir. Ancak araştırmada sınıflar arasında görülen söz konusu tutum farklılıklarının istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir. İstatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamasına karşılık, sınıf düzeyi arttıkça öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutum puanlarının azalmasında sınıf düzeyi arttıkça haftalık beden eğitimi ders saatlerinin azalmasının etkili olduğu düşünülebilir. Bunun yanında ortaöğretim öğrencileri sınıf düzeyi arttıkça üniversiteye giriş hazırlıkları yapmakta, bu durum öğrencilerin psikolojik olarak kendilerini üniversite sınavına hazırlamalarına neden olmaktadır. Bu nedenle özellikle 11. ve 12. Sınıf öğrencilerinin tutum puanlarının ortaöğretime yeni başlamış öğrencilerden daha düşük çıkmasının beklenen bir sonuç olduğu söylenebilir.

Araştırmaya katılan ortaöğretim öğrencilerinin cinsiyet değişkenine göre beden eğitimi dersine yönelik tutum puanları karşılaştırıldığı zaman, istatistiksel olarak anlamlı olmamakla beraber erkek öğrencilerin tutum puanlarının kadın öğrencilerden daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Literatürde yer alan araştırmalarda öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermediği (Gürbüz & Özkan, 2012; Taşmektepligil ve ark., 2006) tespit edilmiş, beden eğitimi dersine yönelik tutumların cinsiyete göre farklılaşmamasının temelinde kadın ve erkek öğrencilerin benzer sosyo-demografik çevrelerde yetişmelerinin yattığı savunulmuştur (Keskin, 2015). Literatürde yer alan bu araştırma sonuçlarının yapılan bu çalışmanın bulguları ile paralellik gösterdiği görülmektedir.

Literatürde beden eğitimi dersine yönelik tutumların ele alındığı bazı araştırmalarda cinsiyetin beden eğitimi dersine yönelik tutumları etkilediği sonucuna ulaşılmıştır (Chung & Philips, 2002; Akandere, Özyalvaç & Duman, 2010; Ekici, Bayrakdar & Hacıcaferoğlu, 2011). Yapılan araştırmaların büyük bir bölümünde beden eğitimi dersine yönelik tutumların erkek öğrenciler lehine yüksek olduğu tespit edilmiştir (Yanık ve Çamlıyer, 2015; Kangalgil, Hünük & Demirhan, 2006; Taşgın & Tekin, 2009; Koca, Aşçı & Demirhan, 2005; Çelik & Pular, 2011; Karadağ, 2012; Aybek, İmamoğlu & Taşmektepligil, 2012; Balyan, Balyan &

Kiremitçi, 2012). Kadın öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının erkek öğrencilerden daha yüksek olduğunu tespit eden araştırma bulguları sınırlıdır (Alparıslan, 2008; Zeng, Hipscher & Leung, 2011). Erkek öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının kadın öğrencilere kıyasla daha olumlu olmasının temelinde erkek öğrencilerin fiziksel olarak kendilerini daha fazla yeterli görmelerinin yattığı savunulmaktadır (Alparıslan, 2008).

Sonuç olarak, ortaöğretim öğrencilerinde istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemekle beraber 9. ve 10. Sınıf öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutum puanlarının 11. ve 12. Sınıf öğrencilerinden daha yüksek olduğu bulunmuş, bu sonucun ortaya çıkmasının temelinde 11. ve 12. Sınıflarda beden eğitimi derslerinin olmamasının ve öğrencilerin psikolojik olarak derslerden ziyade üniversiteye giriş sınavına konsantre olmalarının yattığı düşünülmüştür. Öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre beden eğitimi dersine yönelik tutumları karşılaştırıldığı zaman, erkek öğrencilerin istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemekle beraber, kadın öğrencilere kıyaslan tutum puanlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Literatürde yer alan araştırma bulguları genellikle erkeklerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının kadın öğrencilerden daha yüksek olduğu sonucunu ortaya koymaktadır. Bunun yanında beden eğitimi dersine yönelik tutumlar üzerinde cinsiyetin önemli bir belirleyici olmadığını gösteren araştırma bulguları da mevcuttur. Yapılan bu araştırmada elde edilen bulgular ve literatürde yer alan araştırma sonuçları değerlendirildiği zaman, cinsiyet ve beden eğitimi dersine yönelik tutumlara ilişkin sonuçların tutarsızlık gösterdiği söylenebilir. Bu kapsamda cinsiyetin beden eğitimi dersine yönelik tutumlar üzerindeki etkilerinin ele alındığı, daha geniş örneklem gruplarının yer alacağı yeni araştırmalar yapılabilir.

KAYNAKLAR

- Akandere, M., Özyalvaç, N. T., & Duman, S. (2010). Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumları ile akademik başarı motivasyonlarının incelenmesi (Konya Anadolu Lisesi örneği). *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24, 1-10.
- Alparıslan, S. (2008). *Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi öğretmenlerinin sergilediği öğretim davranışlarına ilişkin algıları ve öğrencilerin bu derse karşı geliştirdikleri tutumları*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Aras, Ö. (2013). *İlköğretim kurumları ikinci kademe öğrenim gören öğrenci ve görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin beden eğitimi dersine yönelik görüş ve tutumlarının incelenmesi (Kars ili örneği)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Aybek, A., İmamoğlu, O., & Taşmektepligil, M. Y. (2012). Öğrencilerin beden eğitimi dersi ve ders dışı etkinliklerine yönelik tutumlarının değerlendirilmesi. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 51-59.
- Başer, S.A. (2009). *Öğretmen niteliklerinin beden eğitimi dersi alan öğrencilerin bu derse karşı olan tutumlarına etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Balyan, M., Balyan, Y. B., & Kiremitçi O. (2012). Farklı sportif etkinliklerin ilköğretim 2. kademe öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutum, sosyal beceri ve öz yeterlik düzeylerine etkileri. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 14(2), 196-201.
- Chung, M. H., & Phillips, D.A. (2002). The relationship between attitude toward physical

- education and leisure-time exercise in high school students. *Physical Educator*, 59(3), 126-38.
- Çelik, Z., & Pulur, A. (2011). Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi ve spora ilişkin tutumları. *VAN/YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, Özel Sayı, 115-121.
- Demirel, Ö., & Kaya, Z. (2007). Eğitim ile ilgili temel kavramlar. Demirel, Ö., & Kaya, Z (Ed.). *Eğitim bilimine giriş* (ss. 3-24). İkinci Baskı. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Demirhan, G. (2006). *Spor eğitiminin temelleri*. Ankara: Bağırhan Yayınevi.
- Ekici, S., Bayrakdar, A., & Hacıcaferoğlu, B. (2011). Lise öğrencilerinin beden eğitimi dersi tutumlarının değerlendirilmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 8(1), 829-839.
- Erden, M. (2012). Eğitim bilimlerine giriş. Yedinci Baskı. Ankara: Arkadaş Yayınevi.
- Güllü, M., & Güçlü, M. (2009). Ortaöğretim öğrencileri için beden eğitimi dersi tutum ölçeği geliştirilmesi. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3(2), 138-151.
- Gürbüz, A., & Özkan, H. (2012). İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumlarının belirlenmesi (Muğla il örneği). *Pamukkale Journal of Sport Sciences*, 3(2), 78-89.
- Hoşgörür, V., & Taştan, N. (2007). Eğitimin işlevleri. Demirel, Ö., & Kaya, Z (Ed.). *Eğitim bilimine giriş* (ss. 283-308). İkinci Baskı. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Hünük, D. (2006). *Ankara ili merkez ilçelerindeki ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının sınıf düzeyi, öğrenci cinsiyeti, öğretmen cinsiyeti ve spora aktif katılımları açısından karşılaştırılması*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- İnceoğlu, M. (2010). *Tutum algı iletişim*. Beşinci baskı. İstanbul: Beykent Üniversitesi Yayınevi.
- Kangalgıl, M., Hünük, D., & Demirhan, G. (2006). İlköğretim, lise ve üniversite öğrencilerinin beden eğitimi ve spora ilişkin tutumlarının karşılaştırılması. *Hacettepe Spor Bilimleri Dergisi*, 17(2), 48-57.
- Karadağ, S. (2012). *İlköğretim 8. sınıf ve lise 11. sınıf öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının çeşitli değişkenlere bağlı olarak karşılaştırılması (Kırıkkale örneği)*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Kırıkkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kırıkkale.
- Karahan, B. G., & Kuru, E. (2015). Ortopedik, görme ve işitme engelli öğrenciler için beden eğitimi ve spor dersi tutum ölçeği geliştirme çalışması. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 10(1), 36-46.
- Kavas, E. (2013). Demografik değişkenlere göre dini tutum. *Akademik Bakış Dergisi*, 38, 1-20.
- Keskin, Ö. (2015). *Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi (Sakarya ili örneği)*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Koca, C., Aşçı, F. H., & Demirhan, G. (2005). Attitudes toward physical education and class preferences of turkish adolescents in terms of school gender composition. *Adolescence*, 40(15), 365-375.
- Taşgın, Ö., & Tekin, M. (2009). Çeşitli değişkenlere göre ilköğretim ve orta öğretim kurumlarında öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutum ve görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 17(2), 457-466.
- Taşmektepligil, Y., Yılmaz, Ç., İmamoğlu, O., & Kılıçgil, E. (2006). İlköğretim okullarında beden eğitimi ders hedeflerinin gerçekleştirme düzeyi. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 4(4), 139-147.
- Trudeau, F., & Shephard, R. J. (2005). Contribution of school programmes to physical

- activity levels and attitudes in children and adults. *Sports Medicine*, 35(2), 89-105.
- Yağcı, İ. (2012). *Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının incelenmesi (Afyonkarahisar İli örneği)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Afyon.
- Üstüner, M. (2006). Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 45, 109-127.
- Yanık, M., & Çamlıyer, H. (2015). Ortaöğretim 9. sınıf öğrencilerinin beden eğitimi ve spora ilişkin tutumları ile okula yabancılaşma düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi. *Uluslararası Spor, Egzersiz ve Antrenman Bilimi Dergisi*, 1(1), 9-19.
- Zeng H. Z., Hipscher M., & Leung R. W. (2011). Attitudes of high school students toward physical education and their sport activity preferences. *Journal of Social Sciences*, 7(4), 529-537.

EXTENDED ABSTRACT

In this study, we aimed to investigate high school students' attitudes towards physical education lessons. It was used descriptive research data collection process in the screening model, it was used the example of the coincidence method for determination of the research group. Research was conducted in the 2015-2016 academic year. Total 91 woman and 59 men high school students attended in this research. The students was selected Burdur USO Anatolian High School in Turkey. The random sample method was used for research group determination. Besides, only student volunteers participated in this research.

Survey questionnaires were used in the data collection process consists of two parts. In the first part of the questionnaire consist of students gender, age and grade level questions. In the second part of the questionnaire consist of "Physical Education Attitude Scale" developed by Gullu & Guclu (2009). There are 35 questions in Physical Education Attitude Scale. Total negative questions 11 pieces, total positive questions 24 pieces in the scale. 11 negative items consist of 3, 17, 19, 20, 24, 25, 26, 29, 30, 34, 35 and 24 questions. The scale is one-dimensional variance and explained by a single factor of %36.19. The scale reliability analysis Cronbach's alpha value of 0.94, while the reliability coefficient was determined to be 0.80. The scale is a five-point Likert type. The scale format "Completely Agree (5), Agree (4), Neutral (3), Disagree (2) Strongly Disagree (1)" is made in the form. The lowest score was 35 taken from the scale, the highest score can be taken 175 points in the scale (Gullu & Guclu, 2009). Increasing the points taken shows that increases in students' attitude scores.

The statistical analysis of the data obtained in SPSS 22.0 data analysis software in this study. Frequency, independent t test (to determine the gender of the students attitude towards) and one way ANOVA (to determine the grade level of the students attitude towards) were used in the analysis in SPSS 22.0 data analysis software.

When analyzed according to the attended class variables, 9th and 10th class students' attitudes towards physical education course score of 11 and Grade 12 students seems to be higher (9th grade students point 135,25±20,817, 10th grade students point 140,17±19,700, 11th grade students point 130,43±27,283, 12th grade students point 123,70±42,419, all groups mean point 137,23±23,655, F Scores: 2,223, p: ,088). However, according to physical education class students' attitudes towards the course they study it was determined that no differ significant statistically (p> 0.05). It was found that male students attitudes towards physical education than female students, but the differences between the the gender have been found not significant difference (p> 0.05).

In the literature, some studies show that the physical education attitudes differ by students gender (Chung & Philips, 2002; Akandere, Ozyalvaç & Duman, 2010; Ekici, Bayrakdar & Hacıcaferoglu, 2011). It was determined that male students' attitude scores than women made in research (Yanık ve Camlıyer, 2015; Kangalgil, Hunuk & Demirhan, 2006; Taşgın & Tekin, 2009; Koca, Asci & Demirhan, 2005; Celik & Pulur, 2011; Karadağ, 2012; Aybek, İmamoğlu & Tasmektepligil, 2012; Balyan, Balyan & Kiremitci, 2012). Some research has found that higher scores than males of female students' attitudes (Zeng, Hipscher & Leung, 2011). Male students' attitudes towards physical education classes, compared to female students on the basis of a more positive, the men themselves enough as physical (Alparslan, 2008).

(Burns and Camlıyer of 2015; Kangalgil, Hunua & Demirhan, 2006; Taşgın & Thompson, 2009; her husband, Chef & Demirhan, 2005; Steel & Stamp is, 2011, Montenegro, 2012; Aybek, İmamoğlu & Taşmektepligil, 2012; Balyan, Balyan & Kiremitçi, 2012;). Female students' physical education is limited by higher research findings that identify the attitudes of male students for the course (Zeng, Hipsch is & Leung, 2011). Male students in physical education male students of the basic course of attitudes towards female students to be more positive compared to physically defend themselves is where his vision was more than adequate (Alparslan, 2008). As a result, it can said that physical education attitudes don't differ according to students gender status and grade level.